Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

31 789 Staatsdeelnemingen Fortis en ABN AMRO

Nr. 53

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG
Vastgesteld 8 april 2015

De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Financiën over ABN AMRO, o.a. over de brief van 19 maart 2015 over onregelmatigheden bij ABN AMRO in Dubai (Kamerstuk 31 789, nr. 50).

De vragen en opmerkingen zijn op 1 april 2015 aan de Minister van Financiën voorgelegd. Bij brief van 7 april 2015 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De griffier van de commissie,
Berck

kst-31789-53
ISSN 0921 - 7371
' s-Gravenhage 2015

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de onregelmatigheden bij ABN AMRO in Dubai. Frauderende bankiers moeten hard worden aangepakt als daartoe aanleiding is. De leden van de fractie van de VVD zijn blij dat de Minister aangeeft dat onderzoek geen bewijs heeft opgeleverd van overtredingen van internationale sanctiewetgeving en dat er evenmin indicaties zijn aangetroffen van fraude, terrorismefinanciering of witwaspraktijken door medewerkers van ABN AMRO. Het is natuurlijk wel serieus dat er sprake is geweest van overtreding van interne regels binnen de vestiging van ABN AMRO in Dubai. Volgens de Minister is er door ABN AMRO stevig en adequaat ingegrepen en zijn er geen aanwijzing voor een breder probleem van intern toezicht. ABN AMRO heeft afscheid genomen van de medewerkers die de interne regels hebben overtreden en van betrokken klanten en tussenpersonen, de klantenportefeuille wordt herbeoordeeld en interne procedures en processen worden waar nodig aangepast. Dit lijken de leden van de VVD-fractie logische stappen.

Deze leden lezen dat de toezichthouder DFSA op dit moment geen sancties heeft opgelegd, maar dat DFSA op 16 maart 2015 heeft aangekondigd een eigen onderzoek te starten. Waarom start de toezichthouder dit onderzoek? Zou dit alsnog kunnen betekenen dat er sancties worden opgelegd en welke rol speelt Nederland daarbij? Waarom moest deze zaak via een interne klokkenluidersregeling aan het licht komen, en kwam het niet gewoon naar voren via interne processen en procedures van ABN AMRO in Dubai?

In de afgelopen dagen is er meermalen vertrouwelijke informatie gelekt over ABN AMRO. De leden van de VVD-fractie vinden dit zorgelijk. Wordt er nog onderzoek gedaan naar waar deze informatie vandaan komt c.q. door wie de informatie is gelekt? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wordt er dan ook opgetreden tegen de personen die de informatie hebben gelekt?

In Het Financieele Dagblad van 28 maart 2015 wordt gemeld dat De Nederlandsche Bank (DNB) de aanpak van ABN AMRO van corruptierisico's als onvoldoende zou beoordelen. Klopt deze berichtgeving? Graag een toelichting. Welke tekortkomingen zijn er geconstateerd door DNB? Waarom is de aanpak van corruptierisico's onvoldoende? Welke verbeteringen heeft ABN AMRO eerder al doorgevoerd of gaat ze nog doorvoeren? DNB heeft volgens het bericht een vervolgonderzoek aangekondigd. Klopt dit? Gaat dit specifiek over ABN AMRO of over alle banken? Waarop heeft dit onderzoek betrekking? Wanneer is dit onderzoek gereed?
Staat de in het artikel genoemde oliehandelaar Gunvor op de Amerikaanse zwarte lijst die in het kader van de internationale sancties tegen Rusland is opgesteld? Staat deze persoon op de Europese zwarte lijst? ABN AMRO geeft zelf aan dat deze persoon niet op de lijst staat. Als de persoon niet op de lijst staat, waarom noemt DNB deze persoon dan wel concreet als voorbeeld? ABN AMRO heeft zelf gemeld dat er geen misstanden blijken uit eigen onderzoek. Klopt dat?

In het Financieele Dagblad van 31 maart 2015 wordt gemeld dat DNB het inzicht in de nevenfuncties en privébelangen van de commissarissen onvoldoende vindt. Klopt deze berichtgeving? Gaat het hierbij om dezelfde brief als waarop het bericht van 28 maart 2015 in het Financieele Dagblad is gebaseerd? Is dit een reguliere toezichtbrief vanuit DNB die aan alle banken is/wordt gestuurd over verbeteringen die moeten worden

doorgevoerd? Welke verbeteringen heeft ABN AMRO eerder eventueel al doorgevoerd of gaat ze eventueel nog doorvoeren?
Het op orde brengen van de regeling tegen handel met voorkennis en het door topbankiers opgeven van hun privébelangen zou doorgeschoven zijn naar 2015, volgens datzelfde artikel. Klopt deze berichtgeving? Welke verbeteringen heeft ABN AMRO eerder eventueel al doorgevoerd of gaat ze eventueel nog doorvoeren? In het artikel wordt gemeld dat er naar aanleiding van eerdere opmerkingen een nieuwe regeling is opgesteld. Is de in het artikel genoemde regeling inmiddels door de commissarissen geaccordeerd? Klopt het dat de Raad van Commissarissen in het voorjaar van 2014 heeft ingestemd met een aanscherping van de procedure ten aanzien van de registratie en monitoring van nevenfuncties?
ABN AMRO noemt de kritiek deels «achterhaald en opgelost». Wat wordt daarmee bedoeld? Wat is achterhaald? Wat is opgelost?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

Onregelmatigheden ABN AMRO Dubai

De leden van de PvdA-fractie vragen de Minister hoe hij, gelet op de kritiek van DNB op de aanpak van corruptierisico's, nu oordeelt over het interne toezicht en de bijbehorende controles bij ABN AMRO, vindt hij dat op dit moment van voldoende kwaliteit?
De leden van de PvdA-fractie vragen wanneer meer duidelijkheid kan worden gegeven over het delen van de uitkomsten van het onderzoek van de toezichthouder in Dubai?

Aanpak corruptierisico's

De leden van de PvdA-fractie vragen welke tekortkomingen in het beleid van ABN AMRO tegen corruptierisico's door DNB zijn gesignaleerd. De genoemde leden vragen welke maatregelen ABN AMRO heeft genomen na eerdere kritiek van DNB op haar aanpak van corruptierisico's? Waarom waren deze verbeteringen volgens DNB niet voldoende? Welke extra verbeteringen voert ABN AMRO momenteel door om haar beleid te verbeteren? Beoordeelt DNB deze inspanning wel als voldoende?
De leden van de PvdA-fractie vragen of er naast het «dossier-Gunvor» nog andere dossiers zijn waar dezelfde problemen (kunnen) spelen?
Klopt het, dat Gunvor eveneens klant is bij andere Nederlandse banken? Heeft de toezichthouder deze banken ook gewezen op de corruptierisico's? Zo ja, hebben deze banken maatregelen genomen om corruptierisico's te ondervangen en is het beleid van deze banken tegen corruptierisico's wel afdoende?
De leden van de PvdA-fractie vragen wat de uitkomsten waren van het door DNB uitgevoerde branche brede onderzoek naar risico's van corruptie en belangenverstrengeling? Zijn er uit dit onderzoek ook bij andere banken dan ABN AMRO tekortkomingen naar voren gekomen? Hebben deze banken naar aanleiding van dit onderzoek maatregelen moeten nemen en is het risicobeleid van andere banken wel voldoende?
De leden van de PvdA-fractie vragen wanneer het door DNB aangekondigde vervolgonderzoek naar verwachting is afgerond?

Integriteit

DNB beoordeelt de maatregelen die door ABN AMRO zijn getroffen om handel met voorkennis tegen te gaan als onvoldoende. Waarop richt de kritiek van DNB zich precies? ABN AMRO geeft daarentegen aan dit te hebben geadresseerd en stelt dat er geen integriteitsproblemen zijn met de Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur, klopt dat, wat is de inschatting van de Minister? Klopt het dat ABN AMRO naar verwachting

pas in de loop van 2015 zal voldoen aan de eisen die DNB stelt om handel met voorkennis en belangenverstrengeling te voorkomen? Op welke onderdelen zijn deze problemen verholpen en op welke onderdelen moet de bank nog voortgang boeken?

Salarisverhoging

De leden van de PvdA-fractie vinden de keuze van de leden van de Raad van Bestuur van ABN AMRO om af te zien van de salarisverhoging een verstandige en noodzakelijke stap. Aan de leden van de Raad van Bestuur is het nu de taak verder te werken aan herstel van vertrouwen van medewerkers en samenleving in de bank. Voor de leden van de PvdA-fractie was afzien van de ton daarvoor een cruciale stap. De leden van de PvdA-fractie hebben nog enkele vragen.
Deze leden vragen of de leden van de Raad van Bestuur nu definitief hebben afgezien van de salarisverhoging van EUR 100.000? Is ook de komende jaren een salarisverhoging uitgesloten? Zo ja, is dat de situatie zolang de overheid nog aandelen bezit?
De leden van de PvdA-fractie vinden het opstappen van de verantwoordelijke commissaris voor het beloningsbeleid begrijpelijk. Het was uiterst onverstandig om nogmaals te verdedigen wat onverdedigbaar is. De genoemde leden vragen of de beslissing om de salarisverhoging in de media te verdedigen is afgestemd met en op instemming kan rekenen van de overige leden van de Raad van Commissarissen?
De leden van de PvdA-fractie vragen hoe de Minister oordeelt over de andere recente salarisverhogingen bij financiële instellingen? Deelt de Minister de mening van de genoemde leden, dat deze riante salarisverhogingen niet passen bij de door de bancaire sector onderschreven ambitie om dienstbaar te zijn aan de samenleving en niet aan zichzelf? Is de cultuur in de sector volgens de Minister al voldoende gericht op het algemeen in plaats van het eigen belang? Heeft de Minister de indruk dat de sector handelt naar letter en geest van de recent ingegane Wet beloningen financiële instellingen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie willen graag weten wanneer de Minister voor het eerst kennis heeft genomen van de kritiek van DNB op de mogelijke belangenverstrengeling bij ABN AMRO. Is de Minister het met DNB eens dat de controle door de bank op mogelijke belangenverstrengeling bij haar eigen medewerkers als «onvoldoende» dient te worden gekwalificeerd? Kan de Minister bevestigen dat ABN AMRO de invoering van een toereikende regeling tegen het risico van belangenverstrengeling bij haar eigen bankiers en bestuurders voor zich uit heeft geschoven? Als dit klopt, wat zegt dit dan volgens de Minister over de interne controle bij ABN AMRO? Vindt de Minister dat hij dit had moeten weten voor de beursgang? Was de NLFI hiervan wel op de hoogte?
Hoe verklaart de Minister verder dat ABN AMRO op de hoogte had moeten en kunnen zijn van het feit dat president Poetin van Rusland in Gunvor heeft geïnvesteerd? Kan de Minister bevestigen dat het Amerikaanse Ministerie van Financiën dit feit in maart 2014 al heeft gemeld, maar dat ABN AMRO vervolgens geen actie heeft ondernomen? Hoe kan het dat signalen over corruptie bij Gunvor jarenlang door de ABN AMRO-top zijn genegeerd?
De antwoorden van de Minister over ABN AMRO Dubai stellen de leden van de SP-fractie niet gerust. Zo begrijpen deze leden niet waarop het oordeel van de Minister, dat het interne toezicht op orde zou zijn, is gebaseerd. Graag willen de leden van de SP-fractie hier meer duidelijkheid over, te meer aangezien de zaak niet aan het licht was gekomen zonder de klokkenluider. Is de Minister het met de leden van de SP-fractie

eens dat de interne controle op meer dient te berusten dan alleen het oppakken van de signalen van eventuele klokkenluiders? De leden van de SP-fractie constateren dat zelfs dat niet goed is gegaan, aangezien er al eerder signalen zijn doorgegeven en genegeerd. Deze leden vragen de Minister hier wat uitgebreider op in te gaan, en ook helder aan te geven wat bedoeld wordt met de stelling dat medewerkers «onregelmatigheden» hebben gemeld. Kan de Minister bevestigen dat hij en NLFI pas een dag vóór het uitkomen van het artikel in het FD op de hoogte waren gesteld van deze onregelmatigheden? Uit dit artikel zou blijken dat deze informatie de Minister en de NLFI niet had bereikt zonder het FD-artikel. Kan de Minister aangeven wat hij hiervan vindt, gezien de ernst van het vergrijp? De leden van de SP-fractie willen verder graag weten hoe het kan dat deze informatie op zo'n belangrijk moment – aan de vooravond van de beursgang – niet door de ABN AMRO-top is gemeld.
Kan de Minister aangeven bij hoeveel transacties ABN AMRO Dubai zich niet aan de regels heeft gehouden? Tevens willen deze leden weten in hoeverre er is witgewassen door klanten, aangezien de cryptische zinsnede «voor zover er sprake was van indicaties van witwassen» niet echt verhelderend is. Voorts willen de leden van de SP-fractie weten hoe het kan dat DNB nog geen enkele schending van voorschriften heeft vastgesteld. Zat DNB er dan wel bovenop? Hoe heeft ze toegezien op de interne controle van ABN AMRO? Deze leden willen ook graag weten of ABN AMRO op eigen initiatief DFSA heeft geïnformeerd of dat het initiatief vanuit DFSA kwam.
De leden van de SP-fractie vragen de Minister voorts uit te leggen welke rol hij als aandeelhouder speelt bij de controle op privébelangen en nevenfuncties bij ABN AMRO-top. Was de Minister op de hoogte van de brief van DNB over de tekortkomingen bij de controle op privébelangen en nevenfuncties bij ABN AMRO? Wanneer was de Minister eerst op de hoogte gebracht van deze tekortkomingen? Welke acties heeft de Minister ondernomen toen hij daarvan op de hoogte werd gebracht? Wanneer was de NLFI op de hoogte? Kan de Minister concreet aangeven welke risico's kunnen ontstaan doordat ABN AMRO de controle op privébelangen en nevenfuncties niet op orde heeft? Acht de Minister een bank die zulke zaken niet op orde heeft geschikt om naar de beurs te gaan?
Kan de Minister aangeven of de NLFI in maart 2014 bezwaar heeft gemaakt tegen de salarisverhoging bij het bestuur van ABN AMRO? Is de Minister bereid zich in te zetten voor verlaging van de exorbitante salarissen bij de top van de staatsgesteunde ondernemingen, zeker in het licht van de grote verschillen met de salarissen van gewone werknemers bij dezelfde ondernemingen?
Kan de Minister bevestigen dat het Ministerie van Financiën en ABN AMRO het lange tijd niet eens werden over de beschermingsconstructie waarmee de bank beschermd zou worden? Kan de Minister bevestigen dat hij er bij de ABN AMRO-top op heeft aangedrongen genoegen te nemen met een zwakke beschermingsconstructie? Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord, dan willen de leden van de SP-fractie graag de motivering achter deze stellingname weten. Is de Minister het met de leden van de SP-fractie eens dat een stevige beschermingsconstructie meer voor de hand had gelegen, zeker gezien de voorgeschiedenis van de (noodgedwongen) nationalisatie in 2008?
De leden van de SP-fractie vragen de Minister aan te geven of het vertrek van Peter Wakkie uit de Raad van Commissarissen volgens hem voldoende is om «de rust en het vertrouwen» te herstellen. Heeft de Minister zelf nog vertrouwen in de huidige Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen van ABN AMRO?
De Minister heeft in de toelichting van zijn besluit tot uitstel van de beursgang aangegeven dat er meerdere kwesties spelen rondom ABN AMRO die hebben geleid tot zijn besluit. Kan de Minister aangeven welke

kwesties dat precies zijn? Spelen er nog meer kwesties dan wij de afgelopen weken via de media hebben kunnen vernemen?

Tot slot willen de leden van de SP-fractie graag weten wat de Minister op lange termijn voor ogen heeft voor ABN AMRO? Is de Minister nog steeds van mening dat ABN AMRO op termijn naar de beurs dient te worden gebracht? Kan de Minister aangeven welk effect de lange reeks incidenten hebben voor de opbrengst bij een beursgang op korte termijn? Zijn er volgens de Minister onoverkomelijke bezwaren tegen een bank die in overheidshanden is? Zo ja, dan willen de leden van de SP-fractie graag weten wat deze bezwaren zijn. Deze leden vragen de Minister ook aan te geven of er volgens hem onaanvaardbare risico's zijn verbonden aan een staatsbank. Zo ja, dan willen de leden van de SP-fractie graag weten wat deze risico's precies inhouden. Kan de Minister ook de mogelijke bezwaren tegen, en risico's van, een beursgenoteerde bank noemen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie nemen met enige bezorgdheid kennis van de ontwikkelingen rondom de ABN AMRO-bank. Zij verzoeken de Minister van Financien aan te geven hoe op dit moment de verhouding is tussen hem en de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur van de ABN AMRO. Dit kan door aan te geven hoe de aandeelhoudersvergadering, die op 2 april plaatsvindt, verlopen is en of de jaarrekening is goedgekeurd en er decharge is verleend aan de Raad van Bestuur.

Verder herhalen de leden van de CDA-fractie de vragen die zij eerder gesteld hebben rond he kantoor in Dubai en vernemen zij graag van de Minister welke andere zaken er spelen bij de ABN AMRO, die van belang zijn om publiekelijk bekend te zijn bij een eventueel besluit tot beursgang, bijvoorbeeld omdat ze verplicht in een prospectus vermeld dienen te worden.

Deze leden vernemen graag van de Minister of hij van mening is dat hij door ABN AMRO voldoende en tijdig op de hoogte gebracht is van alle informatie, die het kabinet nodig gehad zou hebben om een week geleden het besluit te nemen om over te gaan tot een beursgang.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de antwoorden in het schriftelijk overleg over de verhoging van de salarissen van de leden van de Raad van Bestuur van de ABN AMRO. Zij hebben hierover een paar aanvullende vragen:
Wanneer heeft de Raad van Commissarissen besloten dat de verhoging uitgekeerd mocht worden?
Wanneer heeft de Minister ingestemd?
Wanneer is de verhoging ingegaan en uitbetaald?

De leden van de CDA-fractie zouden graag een reactie hebben op de brief van de toezichthouder DNB over integriteitsrisico's, zoals vermeld in het Financieel Dagblad van 31 maart 2015. Graag vernemen zij van de Minister op welke wijze en op welk moment de ABN AMRO dit onderwerp ter sprake gebracht heeft bij de aandeelhouder en of die dat tijdig en volledig vond.
Verder zouden deze leden graag vernemen wanneer alle uitstaande issues opgelost zijn en of er door deze omissies nog boetes of straffen opgelegd kunnen worden door toezichthouders.

Bij de affaire rond Dubai vragen de leden van de CDA-fractie de Minister om aan te geven hoe ernstig hij de overtredingen vindt en wanneer hij geïnformeerd had moeten worden.

De leden van de CDA-fractie zijn geïnteresseerd in welke opties voor de toekomst van ABN AMRO nu mogelijk zijn, nu het besluit over een beursgang, in ieder geval tijdelijk is opgeschort, wanneer over deze opties besloten wordt en wat het afwegingskader is.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de PVV-fractie hebben met grote verbazing kennisgenomen van de recente ontwikkelingen omtrent ABN AMRO en de beantwoording van de Minister van een schriftelijk overleg over de salarisverhoging van het bestuur van ABN AMRO.

Naar aanleiding van de genoemde punten brengen de leden van de fractie van de PVV het volgende naar voren.

Salarisverhoging

De leden van de PVV-fractie willen allereerst weten of het klopt dat ABN AMRO op 11 augustus 2014 een brief heeft gestuurd aan NLFI, zoals aangegeven staat in het NRC-artikel van 31 maart 2015 («ABN: Minister zou ons verdedigen»).
Zo ja, is de Minister bereid deze brief naar de Kamer te doen toekomen?

Eveneens willen de leden van de PVV-fractie weten op het klopt dat de Minister vorig jaar in maart al heeft ingestemd met het verhogen van de salaris van het bestuur van ABN AMRO met 100.000 euro.
Zo ja, waarom heeft de Minister dit niet destijds met de Kamer gedeeld en hoe geloofwaardig is het dan om te stellen dat de verhogingen slecht te begrijpen zijn en een verkeerd signaal afgeven?
Verder merken de leden van de PVV-fractie op dat in de brief van 31 maart 2015 de Minister aangeeft dat hij er geen misverstand over heeft laten bestaan dat hij de salarisverhoging afkeurt en zelfs heeft gewaarschuwd voor de schade voor de bank. Deze leden vragen waarom de Minister niet heeft aangegeven dat dit voor hem als aandeelhouder onaanvaardbaar is en dat hij de wet desnoods gaat wijzigen om deze verhoging te blokkeren?
Deze leden vragen ook of de Minister heeft overwogen om de Raad van Commissarissen te vervangen.
Daarnaast vragen de leden van de PVV-fractie waarom de Minister de verhoging van de variabele beloningen wel heeft betwist en de verhoging van de vaste salarissen niet.

Voorts vragen de leden van de PVV-fractie waarom de Minister (als aandeelhouder) iets belooft te verdedigen dat weliswaar juridisch en bestuurlijk correct is, doch schadelijk is voor de bank en slecht voor het vertrouwen in de financiële sector en waardoor afbreuk wordt gedaan aan de waarde en het imago van de bank en het vertrouwen. Waarom heeft de Minister de salarisverhoging niet als onverdedigbaar getypeerd, want als aandeelhouder wil je toch niet dat de bank beschadigd wordt en/of waarde verliest? Als Minister wil hij toch niet dat het vertrouwen in de financiële sector wordt geschaad?

De leden van de PVV-fractie vragen eveneens wat deze onenigheid (ruzie) de belastingbetaler straks gaat kosten als blijkt dat door deze imago-schade de bank veel minder opbrengt dan eerder voorzien bij een beursgang.

Tevens vragen de leden van de PVV-fractie of de Minister het met hen eens is dat gelet op de problemen en spanningen het beter zou zijn om de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur te vervangen door

nieuwe mensen met een onbelast verleden en dat dit het imago en de beursgang ten goede zal komen.

Voorts merken leden van de PVV-fractie op dat de Minister in zijn antwoordbrief van 19 maart 2014 schreef dat hij tevreden was dat de beloningskwestie was opgelost. Deze leden willen weten waarom de Minister daarmee impliceert tevreden te zijn met de salarisverhogingen, terwijl hij nu aangeeft dat de verhogingen niet uit te leggen zijn en een verkeerd signaal afgeven.

De leden van de PVV-fractie vragen tevens om welke redenen precies het bestuur van ABN AMRO afstand heeft gedaan van de salarisverhoging. Hetzelfde willen de leden van de PVV-fractie weten over het afzien van het bestuur van variabele beloningen over het jaar 2010.

Daarnaast vragen de leden van de PVV-fractie wat het oordeel van de Minister is over het vertrek en de redenen die Peter Wakkie aanvoert om op te stappen.

Controle nevenfuncties en privébelangen

De leden van de PVV-fractie vragen of het klopt dat DNB in februari een brief heeft gestuurd aan ABN AMRO waarin kritiek is geuit over de wijze waarop ABN AMRO nevenfuncties en privébelangen controleert, maar ook over tekortkomingen in het bankbrede beleid tegen corruptierisico's. Zo ja, was de Minister hiervan op de hoogte en is de Minister bereid deze brief naar de Kamer te sturen?
Ook vragen de leden van de PVV-fractie of het klopt dat ABN AMRO onvoldoende inzicht heeft in nevenfuncties en privébelangen van haar eigen commissarissen. Zo ja, hoe komt dit precies en wanneer is ABN AMRO hier voor het eerst precies op geattendeerd?
Deze leden vragen voorts of het klopt dat ABN AMRO de invoering van een toereikende regeling tegen het risico van belangenverstrengeling bij onder andere haar eigen topbankiers en bestuurders voor zich heeft uitgeschoven. Zo ja, hoe komt dit precies en wanneer is ABN AMRO voornemens deze regeling in te voeren?

Daarnaast vragen de leden van de PVV-fractie welke maatregelen ABN AMRO voornemens is te treffen om nevenfuncties en privébelangen van haar eigen commissarissen in voldoende mate te controleren. Ook vragen de leden van de PVV-fractie welke maatregelen de Minister zal treffen om te bewerkstelligen dat nevenfuncties en privébelangen van de commissarissen van ABN AMRO in voldoende mate gecontroleerd zullen worden.

Aanpak corruptierisico's

Voorts vragen de leden van de PVV-fractie of het klopt dat ABN AMRO onvoldoende aan structurele analyses van de integriteitsrisico's voor de commodity trace finance business, inclusief corruptie door omkoping en/of belangenverstrengeling doet.

Klopt het dat Gunvor (nog steeds) een voorname klant is van ABN AMRO. Klopt het dat ABN AMRO zaken doet met Gunvor? Zo ja, om wat voor soort zaken gaat het hier precies? Ook vragen de leden van de PVV-fractie of het klopt dat Poetin in Gunvor heeft geïnvesteerd en toegang had tot de Gunvor-fondsen. Eveneens vragen deze leden of Gennadi Timtsjenko tot op heden nog steeds aandeelhouder is van Gunvor.
Daarnaast vragen de leden van de PVV-fractie of het klopt dat Gennadi Timtsjenko, nadat hij op de sanctielijst werd geplaats door de Ameri-

kanen, snel zijn aandelenbelang van 44% heeft verkocht aan de Zweedse mede-oprichter van Gunvor, Torbjorn Tornquist.

Verder vragen de leden van de PVV-fractie of het klopt dat de Amerikaanse Ministerie van Financiën in maart 2014 contact heeft opgenomen met ABN AMRO en gesteld heeft dat Poetin in Gunvor heeft geïnvesteerd en toegang heeft tot de Gunvor-fondsen. Deze leden vragen tevens of het klopt dat ABN AMRO heeft nagelaten contact op te nemen met de Amerikaanse autoriteiten. Zo ja, om welke redenen? Zo neen, hoe en waarover heeft het eventuele contact over plaatsgevonden? Voorts vragen de leden van de PVV-fractie of er inmiddels contact is gelegd met het Amerikaanse Ministerie van Financien, nadat bekend werd dat de grootaandeelhouder van Gunvor, Gennadi Timtsjenko, op de sanctielijst stond. Kan ABN AMRO een boete krijgen voor het zaken doen met Gunvor?

Ook willen de leden van de PVV-fractie weten wanneer de Minister precies op de hoogte is gesteld van de problemen bij de ABN AMRO-vestiging in Dubai, het zaken doen met de omstreden Russische oliehandelaar Gennadi Timtsjenko en het onderzoek van de DNB waaruit bleek dat het interne toezicht naar belangenverstrengeling van de Raad van Commissarissen tekort schoot.

Misstanden Dubai

De leden van de PVV-fractie vragen wat precies de onregelmatigheden op het ABN AMRO-kantoor in Dubai waren. Wat waren precies de redenen dat 6 medewerkers zijn ontslagen? Daarnaast vragen deze leden in hoeverre corruptie bewezen is. Tevens vragen de leden van de PVV-fractie of het klopt dat dit niet de eerste keer was dat het kantoor in Dubai in opspraak was.
Klopt het ABN AMRO in december 2005 een boete heeft gekregen van Amerikaanse toezichthouders van $ 80 miljoen vanwege malversaties bij het ABN AMRO-kantoor in Dubai?
Wat was precies de reden waardoor deze boete is opgelegd?

Klopt het dat in maart 2013 ook twee medewerkers van de ABN AMRO in Dubai zijn ontslagen vanwege corruptie? Wat was precies de reden voor dit ontslag? Welke maatregelen heeft ABN AMRO genomen nadat de eerste malversaties in Dubai bekend werden?

Voorts vragen de leden van de PVV-fractie hoe het mogelijk is dat er in 2014 16 meldingen zijn gedaan van mogelijke witwaspraktijken aan de lokale toezichthouder, maar dat de bank uiteindelijk geen bewijs heeft gevonden dat deze praktijken zich daadwerkelijk hebben gemanifesteerd. Verder merken de leden van de PVV-fractie op dat er vastgesteld is dat een aantal onregelmatigheden door medewerkers eerder lokaal al was gemeld en dat tevens verbeteringen werden geadviseerd in processen die daarmee verband hielden. De leden van de PVV-fractie vragen wanneer deze onregelmatigheden precies zijn gemeld en welke verbeteringen er zijn geadviseerd en door wie.

Daarnaast merken de leden van de PVV-fractie op dat er op 7 maart 2015 een nieuwe melding is gedaan inzake kantoor Dubai. Deze leden willen weten om welke melding het precies ging.

Ook stellen de leden van de PVV-fractie vast dat de DFSA heeft aangekondigd een eigen onderzoek te zullen starten. Deze leden vragen naar wat er precies in dit onderzoek behandeld zal worden. Wat is hier verder al over bekend?

Eveneens merken de leden van de PVV-fractie op dat ABN AMRO aangeeft dat mede gelet op reguliere verdeling van taken en verantwoordelijkheden en hangende de herbeoordeling van klantdossiers, er nog geen directe aanleiding was om het dossier aan de aandeelhouder te rapporteren. De leden van de PVV-fractie vragen wat het oordeel van de Minister is over de redenen die ABN AMRO aanvoert voor het niet eerder melden van deze misstanden.

Tevens merken de leden van de PVV-fractie op dat ABN AMRO de aandeelhouder wel op de hoogte zou hebben gebracht toen zij benaderd werd door het Financieel Dagblad. De leden van de PVV-fractie vragen of de Minister dit een rechtvaardige reden vindt om het dossier precies op dat moment wel aan de aandeelhouder voor te leggen.

Verder vragen de leden van de PVV-fractie of ABN AMRO mogelijk nog een boete te wachten staat voor de misstanden op het kantoor in Dubai. Zo ja, hoe hoog kan deze boete uitvallen?

Beursgang

De leden van de fractie van de PVV vragen wanneer de Minister voornemens is ABN AMRO naar de beurs te brengen. Wat is momenteel de geschatte waarde van ABN AMRO?

Governance ABN AMRO

De leden van de PVV-fractie merken op dat in de meeste stukken het vennootschapsrecht zelden aan de orde komt. Meestal gaat het over andere wetgeving.
De leden van de PVV-fractie geven aan dat op grond van het vennootschapsrecht de aandeelhouder, de Raad van commissarissen en de Raad van bestuur ieder hun eigen specifieke bevoegdheden hebben. Dit wordt hier verder aangeduid met de governance.

Middels deze governance zouden de vennootschapsorganen: aandeelhouder, Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur in control moeten zijn van de vennootschap. Over de privaatrechtelijke inkleuring van die verhoudingen heeft de PVV een aantal vragen.

De leden van de PVV-fractie vragen welke wettelijke en/of statutaire bevoegdheden de Minister, als aandeelhouder, heeft ten aanzien van de benoeming en beloning van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen.
Welke invloed heeft de tussenschakeling van de NLFI hierop?
Deze leden vragen eveneens of de Minister zijn wettelijke en/of statutaire bevoegdheden toereikend acht op dit aspect. Vindt de Minister dat hij wordt belemmerd door zijn wettelijke en/of statutaire bevoegdheden op dit aspect?

Daarnaast willen de leden van de PVV-fractie weten of het statutair en/of wettelijk mogelijk is om meer bevoegdheden te krijgen op dit aspect. Is de Minister van mening dat het Burgerlijk Wetboek (boek 2) veranderd zou moeten worden op dit aspect, zodat de Minister meer bevoegdheden zou hebben?

Tevens vragen de leden van de PVV-fractie welke wettelijke en/of statutaire bevoegdheden de Raad van Commissarissen heeft ten aanzien van de benoeming en beloning van de Raad van Bestuur. Acht de Minister de wettelijke en/of statutaire bevoegdheden toereikend op dit aspect?

Voorts vragen deze leden of de Minister vindt dat de Raad van Commissarissen wordt belemmerd door de wettelijke en/of statutaire bevoegdheden op dit aspect. Is het statutair en/of wettelijke mogelijk om meer bevoegdheden te krijgen op dit aspect?
Tevens vragen de leden van de PVV-fractie of de Minister van mening is dat het Burgerlijk Wetboek (boek 2) veranderd zou moeten worden op dit aspect, zodat de Raad van Commissarissen meer bevoegdheden zou hebben.

Ten slotte vragen de leden van de PVV-fractie in het licht van het bovenstaande of de Minister, als aandeelhouder, vindt dat de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur in voldoende mate in control zijn.
Zo ja, kan de Minister dit toelichten in het licht van de strubbelingen over de afgelopen maand maart?
Zo neen, kan de Minister aangeven wat hij specifiek zou willen veranderen op het gebeid van het vennootschapsrecht om wel de door de Minister vereiste mate van control te krijgen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

Interne controle

Het Financieele Dagblad meldde op 31 maart 2015 dat ABN AMRO de interne controle niet op orde zou hebben. Er is onvoldoende inzicht in nevenfuncties en privébelangen van de commissarissen. Ook het op orde brengen van de regeling tegen handel met voorkennis en het opgeven van privébelangen zou ABN AMRO voor zich uit hebben geschoven. De onderzoeken van de toezichthouder die hier onder liggen zijn uit onder meer 2013. Is NLFI als aandeelhouder, dan wel het Ministerie van Financiën, hiervan op de hoogte gesteld? Wat heeft ABN AMRO, sinds de eerste constatering van tekortkomingen in 2013 gedaan om de interne controle te verbeteren? Welke rol heeft de Raad van Commissarissen hierin gespeeld? Binnen welke termijn moet ABN AMRO de geconstateerde tekortkomingen hebben geadresseerd? Wat heeft de Minister gedaan sinds hij van de tekortkomingen op de hoogte is?

Externe controle

Ook constateerde DNB dat de controle van externe contacten onder de maat is. Hoe beoordeelt de Minister deze constatering? Er zijn verschillende incidenten aan het licht gekomen die symptomen zijn van de tekortkomingen in het controlebeleid van ABN AMRO, waaronder de misstanden bij het bankkantoor in Dubai en de relatie met de omstreden oliehandelaar Gunvor. ABN AMRO geeft aan dat na ontvangst van de melding over het bijkantoor in Dubai via de klokkenluidersregeling de Raad van Bestuur medio 2014 is geïnformeerd. Wanneer heeft de Raad van Bestuur de Raad van Commissarissen geïnformeerd over deze melding? Is de Minister van mening dat de aandeelhouder eerder op de hoogte had moeten worden gebracht? Wanneer zal DNB vaststellen of de Nederlandse integriteitswetgeving (Wwft) is omzeild door het bijkantoor van ABN AMRO in Dubai? Is het Openbaar Ministerie ingelicht over de kwestie? ABN AMRO geeft in de brief van 19 maart 2015 aan dat er intern onderzoek is gedaan om vast te stellen of Dubai een geïsoleerd incident was, of dat er ook in de andere onderdelen van de klantportefeuille problemen zitten. Uit dit interne onderzoek kwamen geen andere «onregelmatigheden» aan het licht. Zal er nog (onafhankelijk) vervolgonderzoek plaatsvinden, of acht de Minister dit voldoende? Kan de Minister hierbij ingaan op het bericht van Quote over de relatie van ABN AMRO met Pramod Agarwal?

Binnen welke termijn moet ABN AMRO verbeteringen laten zien in de controle van externe contacten en de bestrijding van corruptie? Wat is hierbij de rol van de aandeelhouder en wat is de rol van de Raad van Commissarissen?

Beursgang

Kan de Minister ingaan op de gevolgen van de geconstateerde tekortkomingen in zowel interne als de externe controle voor de beursgang? Zal worden gewacht met de beursgang tot na de uitkomst van de lopende onderzoeken, zoals het onderzoek van Dubai Financial Services Authority (DFSA)? Is er indicatie dat andere toezichthouders een onderzoek zullen instellen naar ABN AMRO? Wanneer zal de Minister een besluit nemen over de geplande beursgang?

Aandeelhoudersvergadering

Kan de Minister in de beantwoording een terugkoppeling geven van de aandeelhoudersvergadering die plaatsvindt op donderdag 2 april 2015 en daarbij aangeven welke onderwerpen zijn besproken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de negatieve berichtgeving over ABN AMRO en de brieven die de Minister hierover heeft gestuurd. Zij maken zich zorgen over de onrust die deze berichtgeving veroorzaakt en de wijze waarop het vertrouwen in ABN AMRO hiermee wordt geschaad. Zij willen de Minister hierover enkele vragen voorleggen.

Uit de brief van Minister blijkt dat hij verscheidene keren heeft gewezen op de maatschappelijk onrust die kan ontstaan als gevolg van een verhoging van de beloningen en dat de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur er desondanks aan vast hebben gehouden. Heeft de Minister ander juridische mogelijkheden onderzocht om de beloning tegen te houden? De Minister meldde dat de verhoging van de beloning en de maatschappelijke onrust daaromheen. De reden was voor uitstel van de beursgang. Heeft de Minister in een eerder stadium overwogen om de beursgang uit te stellen? Wanneer heeft hij het definitieve besluit genomen om het proces niet starten? Zijn er meer overwegingen geweest waardoor hij de beursgang heeft uitgesteld, zo ja welke? Wat wordt er in dit verband bedoeld met kwesties? Wanneer is de ABN AMRO-top hiervan op de hoogte gesteld? Heeft hierbij meegedeeld dat dit was veroorzaakt werd door onder andere de discussie over salarissen? Tot wanneer denkt de Minister dat uitstel van het proces tot beursgang nodig is? Wanneer is er sprake van voldoende vertrouwen en rust om hier toe over te gaan?

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat de leden van de Raad van Bestuur van ABN AMRO alsnog vrijwillig hebben afgezien van de verhoging van de beloning. Hebben hier aan voorafgaand nog gesprekken plaatsgevonden tussen de Minister en de Raad van Bestuur + Raad van Commissarissen van ABN AMRO? Zo ja, wat was de uitkomst van die gesprekken? Is het vrijwillig afzien van de verhoging van de beloning voor dit moment en kan deze verhoging later alsnog geeffectueerd worden? Of hebben de leden van de Raad van Bestuur definitief afstand gedaan van deze verhoging?
De leden van de ChristenUnie-fractie vragen wat de reactie is van de Minister op het interview met de voormalig vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen (NRC, 31 maart 2015). Sprak deze voormalige

vice-voorzitter op dat moment op persoonlijke titel of vertegenwoordigde hij toen het standpunt van de voltallige Raad van Commissarissen? Wat is de reden voor het opstappen van de vice-voorzitter van de Raad van Commissarissen? Wanneer was de Minister op de hoogte van het aftreden van de vice-voorzitter van de Raad van Commissarissen?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen wanneer de Minister voor het eerst door ABN AMRO geïnformeerd is over de onregelmatigheden bij ABN AMRO in Dubai. Klopt het dat past op 19 maart is gebeurd? Tevens vragen de leden van de ChristenUnie-fractie, of ABN AMRO in haar rol als staatsbank de Minister niet eerder had moeten informeren, over mogelijke onregelmatigheden bij het filiaal in Dubai? Hoe kan het dat ABN AMRO in Dubai in 2005 een hoge boete heeft gekregen van USD 80 miljoen, dat er vervolgens uitgebreide maatregelen zijn genomen, maar dat nu opnieuw praktijken konden plaatsvinden waarbij de eigen interne regels zijn overtreden?

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben begrepen dat DNB in een brief aan de bestuursvoorzitter van ABN AMRO kritiek heeft geuit op het inzicht in de nevenfuncties en privébelangen en daarmee de integriteit van de top. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of, wanneer en hoe de Minister op de hoogte is gebracht van deze kritiek. Heeft DNB de Minister geïnformeerd? Welke rol hadden DNB en de bestuursvoorzitter in dit proces? Kan de Minister aangeven om welke integriteitskwesties het gaat en welke maatregelen ABN AMRO heeft genomen naar aanleiding van de brief. Klopt het dat ABN AMRO nog steeds niet alle noodzakelijke maatregelen heeft genomen om de integriteit op orde te brengen, maar dat dit pas in de loop van dit jaar zal gebeuren? Zo ja, wat vindt de Minister hiervan? Wat vindt de Minister van de kritiek van DNB en wat zegt dit volgens de Minister over de interne controle bij ABN AMRO? Wat is de rol van de Raad van Commissarissen bij het op orde brengen van de integriteitskwesties die DNB aan de orde heeft gesteld?

Het andere deel van de DNB-brief zou kritiek bevatten op het anti-corruptiebeleid van ABN AMRO, waarbij de kritiek zich richt op de relatie met olieconcern Gunvor. Kan de Minister inzicht geven in deze relatie en de kritiek die DNB hierop heeft geuit, vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. Wanneer en hoe is de Minister op de hoogte is gebracht van deze kritiek? ABN AMRO noemt de kritiek op haar anti-corruptiebeleid en interne controle «achterhaald en opgelost». Deelt de Minister deze mening?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

Dubai

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het OM en de FIU na bekendmaking van de onregelmatigheden bij het ABN AMRO kantoor in Dubai bij de zaak betrokken zijn? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet? De leden van de GroenLinks-fractie vragen daarnaast of DNB reeds heeft vastgesteld of de voorschriften van de Nederlandse Sanctiewet (1977) door het bijkantoor van ABN AMRO in Dubai zijn nageleefd? Zo nee, wanneer komt hier opheldering over? Zo ja, wat is de conclusie en welke actie wordt hierop ondernomen?

Gebrekkige bestrijding corruptierisico's/ naleven sancties

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het klopt dat DNB in het eerste kwartaal van 2015 een brief heeft gestuurd naar ABN AMRO waarin de toezichthouder aangeeft dat de bank tekortschiet in het anti-corruptiebeleid? Klopt het dat volgens DNB met name de afdeling die handelt in energie en grondstoffen tekortschiet? De leden van de GroenLinks-fractie vragen of ABN AMRO het Ministerie van Financien op de hoogte heeft gesteld van deze waarschuwing van de toezichthouder? Zo ja, welke actie heeft het Ministerie van Financien toen ondernomen? De leden van fractie van GroenLinks vragen of het klopt dat de toezichthouder heeft geconstateerd dat ABN AMRO onvoldoende zicht heeft op wie haar klanten zijn of de uiteindelijke belanghebbenden? Heeft dit de naleving van de sancties die opgelegd zijn aan Russische en Oekraïense personen voor ABN AMRO bemoeilijkt? Op welke wijze is geborgd dat deze sancties daadwerkelijk worden nageleefd door ABN AMRO?

Nevenfuncties

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het klopt dat DNB geconcludeerd heeft dat het inzicht van staatsbank ABN AMRO in de nevenfuncties en privébelangen van de top van de bank ernstig tekortschiet? Wat is het meest recente moment waarop DNB hierover contact heeft opgenomen met ABN AMRO? Klopt het dat ABN AMRO het invoeren van een goede regeling die het risico op belangenverstrengeling onder eigen personeel moet indekken heeft uitgesteld? Zo ja, wat is daarvan de reden? Is het Ministerie van Financien hiervan op de hoogte gesteld? De leden van de GroenLinks-fractie horen graag of het deel van de nevenfuncties en privébelangen van bankmedewerkers dat wel is opgenomen in de administratie van ABN AMRO is gedeeld met de toezichthouder, NLFI of het Ministerie van Financien? Klopt het dat commissarissen bij ABN AMRO hun privébelangen pas kenbaar hoeven te maken zodra er sprake is van «een concrete transactie»? Zo ja, dan maken de leden van de GroenLinks-fractie zich grote zorgen over de controle op privébelangen. De leden van de fractie van GroenLinks vragen de Minister van Financien of hij de mening deelt dat een concrete transactie wel een erg beperkte invulling is van het hebben van een privébelang? Is de Minister van Financien van plan ervoor te zorgen dat de naleving op nevenfuncties en privébelang aangescherpt wordt?

Beloningsbeleid

De leden van fractie van GroenLinks vragen om een tijdlijn waarin exact wordt aangegeven (1) wanneer en (2) hoe er sinds 2012 gecommuniceerd is tussen de Raad van Commissarissen van ABN AMRO, NLFI en het Ministerie van Financien over het beloningsbeleid. De leden van de GroenLinks-fractie willen weten of de Minister van Financien in het gesprek van 7 maart 2014 of op enig ander moment glashelder heeft gecommuniceerd richting de Raad van Commissarissen van ABN AMRO dat de Minister een loonsverhoging voor de Raad van Bestuur van ABN AMRO *publiekelijk* zou veroordelen. De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich daarnaast af of de Minister van Financien bij ABN AMRO heeft aangegeven dat een verhoging van de salarissen van de Raad van Bestuur een spoedige beursgang van de bank zou kunnen belemmeren, desnoods door een blokkade vanuit het Ministerie van Financien? De leden van de fractie van GroenLinks vragen op welke wijze de Minister van Financien betrokken is geweest bij het besluit van de heer Peter Wakkie, commissaris van ABN AMRO, om af te treden? Heeft de Minister van Financien hier zelf op aangedrongen? Hield het opstappen van deze commissaris verband met de gelekte brief die ABN AMRO stuurde aan NLFI waarin

staat dat de Minister van Financien het besluit van de loonsverhoging zou verdedigen? Op welke financiële uittreedregeling kan oud-commissaris Peter Wakkie rekenen? Krijgt de ex-commissaris een gouden handdruk, pensioen, salaris, aandelen, een ontslagvergoeding of een andere financiële vergoeding mee? Zo ja, om welke bedragen gaat het?

Beursgang

De leden van de fractie van GroenLinks menen dat een spoedige beursgang van ABN AMRO te vroeg komt om de recent ontstane vertrouwensbreuk te herstellen. Deelt de Minister deze mening? Meent hij, net als de leden van de fractie van GroenLinks, dat de beursgang een aantal jaar op zich zou moeten laten wachten?
De leden van GroenLinks-fractie vragen zich tot slot af of er zicht is op wie verantwoordelijk is voor het lekken van brieven van de toezichthouder aan ABN AMRO (over de nevenfuncties, over de bestrijding van corruptie) in de media? Deelt de Minister de mening dat het belemmerend werkt voor een succesvolle verkoop van ABN AMRO als rond de daadwerkelijke beursgang dit soort vertrouwelijke informatie naar buiten komt? Wat gaat de Minister doen om het lek te vinden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SGP

De leden van de fractie van de SGP hebben kennisgenomen van de antwoorden op de eerder gestelde vragen aangaande de salarisverhoging van het bestuur van ABN AMRO. De leden van de SGP-fractie zijn blij dat de ABN-top heeft afgezien van de salarisverhoging, zeker gezien de maatschappelijke onrust die hierover is ontstaan. In het kader van het naar de beurs brengen van ABN AMRO zijn de leden het met de Minister eens dat het noodzakelijk is dat er rust en vertrouwen is. Vertrouwen komt echter te voet en gaat te paard. Nu met het afzien van de salarisverhoging de directe reden voor het wachten met de beursgang is weggenomen, vragen de leden van de SGP-fractie welk tijdpad de Minister voor ogen heeft met de beursgang? Verwacht de Minister dat negatieve publiciteit rondom ABN AMRO invloed heeft op de verkoopprijs van de bank? Zo ja, in hoeverre wordt dit meegenomen in het bepalen van het tijdstip van het naar de beurs brengen van ABN AMRO?

Vragen en opmerkingen van het lid Van Vliet

Het absolute salaris van topmensen in de financiële sector zal, net als in andere sectoren van de private economie, tot stand moeten komen op basis van vraag en aanbod. Van dat principe wil de heer Van Vliet niet afstappen. De schoen wringt zijns inziens bij de salarisontwikkeling. De gewone werknemer zit gevangen in een CAO waar men, zeker de laatste jaren, vaak op de nullijn heeft gestaan. Ook de topmensen zitten vast wel eens op de nullijn maar als het salaris van topmensen eenmaal stijgt dan is het met percentages waar gewone werknemers alleen van kunnen dromen. Het beeld van «graaiende topbestuurders» is dan heel moeilijk uit te bannen.

Vindt de Minister dat de maatschappelijke verontwaardiging over de beloningen van het bestuur van ABN AMRO meer wordt veroorzaakt door de absolute hoogte van de beloningen of door een beloningsontwikkeling die de CAO-loonstijging ver overtreft?
Wat zijn de redenen om de arbeidsvoorwaarden van topbestuurders niet onder hetzelfde CAO-regime te brengen als gewone werknemers, al dan niet met de introductie van hogere salarisschalen?
Nog steeds ontvangen ook de gewone werknemers van ABN AMRO (maar ook van bijvoorbeeld Holland Casino) riante beloningen vergeleken met

andere sectoren. Uiteindelijk gaat dat ten koste van het bedrijfsresultaat en dus ook van de marktwaarde van deze bedrijven. Besparen op personeelskosten is dan een logische stap om het rendement en de waarde van deze staatsbedrijven te verbeteren. Daar is de afgelopen jaren ook door de Minister op gezinspeeld. Toch is het verschil met andere sectoren de laatste jaren niet of nauwelijks kleiner geworden.

Is de ontwikkeling van de totale personeelslasten bij ABN AMRO een Kritische Prestatie Indicator (KPI) die op enigerlei wijze invloed heeft op de hoogte van de beloningen van topbestuurders?
Hoeveel zou ABN AMRO op papier kunnen besparen, als de beloningen van alle werknemers gemiddeld gelijk zouden worden gesteld aan de beloningen bij de rijksoverheid? Hoeveel waarde zou daarmee gecreëerd kunnen worden?
In hoeverre deelt de Minister de mening dat het bestuur van ABN AMRO het draagvlak om te besparen op de hoge personeelslasten ondermijnt door het toekennen van hogere beloningen aan een klein aantal topbestuurders?
Indien ja, dan zijn de huidige bestuurders van ABN AMRO toch verantwoordelijk te houden voor de niet gecreëerde waarde?

II. Reactie van de Minister

Uw Kamer heeft mij een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd over ABN AMRO, over onder andere mijn brief van 19 maart 2015 over onregelmatigheden bij ABN AMRO in Dubai (Kamerstuk 31 789, nr. 50). Hieronder zal ik per onderwerp ingaan op de gestelde vragen.

Hierbij onderscheid ik de volgende onderwerpen:

Inhoud

Aanpak corruptierisico's

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft in 2013 een themaonderzoek naar corruptie gedaan en gesignaleerd dat de aanpak van corruptie nog onvoldoende is ingebed in de Nederlandse bankensector.[1] Zo constateerde DNB dat banken onvoldoende vorm geven aan het verrichten van een systematische analyse van het risico op corruptie en het handhaven van een anti-corruptiebeleid. De grootste risico's lagen volgens DNB op twee terreinen: de relaties met derden en belangenverstrengeling. In dit onderzoek zijn door zestien banken vragenlijsten ingevuld en is een rondetafelsessie gehouden met zes banken. Dit heeft aanleiding gegeven tot een vervolgonderzoek dat aan het licht bracht dat het risico van corruptie wel wordt herkend maar toch onvoldoende wordt opgepakt. Voor DNB was dit aanleiding om afgelopen zomer Good Practices voor de bestrijding van corruptie te publiceren.[2]

---

[1] http://www.DNB.nl/publicatie/publicaties-DNB/nieuwsbrieven/nieuwsbrief-banken/nieuwsbrief-banken-april-2013/DNB290125.jsp
[2] http://www.DNB.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/DNBulletin-2014/DNB308952.jsp

Uit de vertrouwelijke brief van DNB aan ABN AMRO, waarover het Financieel Dagblad op 28 maart 2015 voor het eerst schreef en die het Financieel Dagblad op 31 maart 2015 op zijn website plaatse/openbaar maakte, blijkt dat DNB tekortkomingen heeft geconstateerd in ABN AMRO-brede aanpassingen in de identificatie en mitigatie van corruptierisico's. Deze brief volgt uit het bovenbeschreven onderzoek bij een groep van banken en verzekeraars naar dit onderwerp. De brief in kwestie bevat toezichtvertrouwelijke informatie. Het is dus nadrukkelijk niet de bedoeling dat dergelijke reguliere toezichtsbrieven openbaar gemaakt worden. Zowel DNB als ABN AMRO doen onderzoek naar het lekken van de toezichtvertrouwelijke brief.

De leden van de fracties van de VVD, de PvdA en GroenLinks vragen of de berichtgeving in het Financiële Dagblad van 28 maart 2015 dat De Nederlandsche Bank (DNB) de aanpak van ABN AMRO van corruptierisico's als onvoldoende zou beschouwen klopt en vragen hier een toelichting op. Heeft ABN AMRO zelf gemeld dat er geen misstanden zijn? Welke tekortkomingen zijn geconstateerd door DNB, waarom is de aanpak in reactie op de eerdere constateringen van DNB onvoldoende, welke verbeteringen zijn in reactie op de constateringen van DNB aangekondigd en/of reeds doorgevoerd door ABN AMRO. De de PvdA fractie wil weten of DNB deze extra inspanningen wel als voldoende beoordeelt.

De leden van de fracties van de ChristenUnie en GroenLinks vragen wanneer en hoe de Minister op de hoogte is gebracht van de kritiek van DNB op het anti-corruptiebeleid van ABN AMRO, welke actie is ondernomen door de Minister, en of de Minister het eens is met de constatering van ABN AMRO dat de kritiek op haar anti-corruptiebeleid en interne controle «achterhaald en opgelost» is. De leden van de PvdA fractie vragen hoe de Minister, gelet op de kritiek van DNB, nu oordeelt over het interne toezicht en de bijbehorende controles bij ABN AMRO, vindt hij dat van voldoende kwaliteit?

De leden van de fractie van de PVV vragen of het klopt dat ABN AMRO onvoldoende aan structurele analyses van de integriteitsrisico's voor de commodity trade finance businesss, inclusief corruptie door omkoping en/of belangenverstrengeling doet. De GroenLinks fractie wil weten of met name de afdeling die handelt in energie en grondstoffen tekort schiet.

Van ABN AMRO heb ik vernomen dat er tekortkomingen zijn geconstateerd in de door ABN AMRO gedane (procedurele) aanpassingen in de identificatie en mitigatie van corruptierisico's. De verbeteringen hebben betrekking op het formaliseren van beleid omtrent het melden van incidenten. Deze formalisering had ten tijde van het onderzoek nog niet plaatsgevonden, noch was deze gemonitord door de Compliance. Daarnaast was voor DNB onvoldoende gebleken dat binnen ABN AMRO «de eerste lijn» (de business) op adequate wijze betrokken is én wordt bij het opstellen en aanpassen van het beleid ter voorkoming van corruptie. Dit is in 2014 geadresseerd. Zo is om het bewustzijn («awareness») ten aanzien van het corruptierisico te verbeteren o.a. een nieuwe bankbrede web-based training uitgerold in 2014 en heeft ABN AMRO de aanpak ter voorkoming van corruptie verder gestructureerd, met name door middel van het verduidelijken en specificeren van de verantwoordelijkheden en taken van Compliance en de afdeling Security & Intelligence Management (SIM). DNB stelt voorts dat de systematische risicoanalyse betreffende het corruptierisico bij ABN AMRO nog onvoldoende inzichtelijk is voor hen. ABN AMRO zal inzichtelijk maken hoe dit werkt. Daarnaast stelt DNB vast dat er (nog) geen beleid is vastgesteld met betrekking tot de beheersing van het third party risico. ABN AMRO meldt mij dat dit beleid inmiddels is opgesteld en vanaf medio april geïmplementeerd zal worden. Hiermee

adresseert ABN AMRO ook de aanbeveling van DNB ten aanzien van Procurement en Sponsoring. Uit bovenstaande blijkt dat de aanpassingen in het beleid omtrent corruptierisico's bank-brede aanpassingen zijn en niet specifiek de handel in energie en grondstoffen betreft.

Ik wil benadrukken dat DNB de prudentieel toezichthouder is van ABN AMRO en het dus ook aan DNB is om zich een oordeel te vormen over de kwaliteit van de organisatie, waaronder het interne toezicht. De genoemde brief maakt onderdeel uit van het reguliere toezicht van DNB. Het betreft hier dan ook toezichtvertrouwelijke informatie, die niet met de aandeelhouders van de Nederlandse banken wordt gedeeld. Dat geldt ook als de Staat de aandeelhouder is.

Nederlandse banken ontvangen in het kader van regulier toezicht met grote regelmaat brieven van de toezichthouder met gesignaleerde verbeterpunten. Het behoort tot de taak van het management van een bank om die verbeterpunten te adresseren en dit af te stemmen met de toezichthouder. De Raad van Commissarissen (RvC) wordt geacht de voortgang van aldus opgezette verbeterprogramma's te monitoren. Materiële punten neemt de extreme accountant mee in zijn controlewerkzaamheden. De aandeelhouder van een bank heeft hierin in beginsel geen taak.

De leden van de fracties van de VVD en de PvdA vragen of het klopt dat DNB een vervolgonderzoek heeft aangekondigd naar de aanpak van corruptierisico's, waarop dit onderzoek betrekking heeft, of dit specifiek over ABN AMRO gaat of over alle banken en wanneer het onderzoek gereed is. Wat de uitkomsten waren van het door DNB uitgevoerde branche brede onderzoek naar risico's van corruptie en belangenverstrengeling en of er ook bij andere banken tekortkomingen zijn geconstateerd en welke maatregelen daar zijn genomen.

Het vervolgonderzoek van DNB betreft een sectorbreed onderzoek. DNB heeft in de voorgaande jaren al themaonderzoeken gedaan naar corruptie. In 2015 zet DNB deze lijn voort en doet verdiepend onderzoek bij banken, verzekeraars en pensioenfondsen naar de bedrijfsvoering om de risico's te beheersen en corruptie te voorkomen. Het is nog niet bekend wanneer dit onderzoek gereed zal zijn. Voor de uitkomsten van dit themaonderzoek verwijs ik u naar de nieuwsbrieven van DNB.

De leden van de fractie van de VVD vragen of oliehandelaar Gunvor op de Amerikaanse zwarte lijst staat die in het kader van de internationale sancties tegen Rusland is opgesteld? Of Gunvor op de Europese zwarte lijst staat? Waarom, terwijl ABN AMRO zelf aangeeft dat Gunvor niet op de lijst staat, DNB Gunvor dan wel noemt concreet als voorbeeld? En of ABN AMRO een boete kan krijgen voor het zaken doen met Gunvor?

Olielevernacier Gunvor staat op geen enkele internationale sanctielijst. ABN AMRO geeft derhalve aan dat er geen reden is om aan te nemen dat zij een boete zou krijgen voor het zaken doen met Gunvor. Ik constateer dat DNB in haar brief Gunvor noemt in de context van het themaonderzoek corruptie.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen of de minster inzicht kan geven in de relatie tussen ABN AMRO en het olieconcern Gunvor. De leden van de fracties van de PVV vragen of het klopt dat Gunvor (nog steeds) een voorname klant is van ABN AMRO en wat voor soort zaken er nog worden gedaan met Gunvor.

Gunvor is een relatie van ABN AMRO sinds 2005. ABN AMRO is – afgaande op de website van Gunvor – op dit moment een van de ca 70 (inter-)nationale banken die een zakelijke relatie onderhouden met Gunvor. ABN AMRO doet zaken met Gunvor op het gebied van handelsgoederenfinanciering.

De leden van de fracties van SP en de PVV vragen of het klopt dat Poetin in Gunvor heeft geïnvesteerd en toegang had tot de Gunvor-fondsen? Of Gennadi Timtsjenko tot op heden nog steeds aandeelhouder is van Gunvor? Of het klopt dat Gennadi Timtsjenko, nadat hij op de sanctielijst werd geplaatst door de Amerikanen, snel zijn aandelenbelang van 44% heeft verkocht aan de Zweedse mede-oprichter van Gunvor, Torbjorn Tornquist? Hoe de Minister van Financiën verklaart dat ABN AMRO op de hoogte had moeten en kunnen zijn van het feit dat president Poetin van Rusland in Gunvor heeft geïnvesteerd, of het klopt dat het Amerikaanse Ministerie van Financiën dit feit al in 2014 heeft gemeld, of er inmiddels contact is geweest met het Amerikaanse Ministerie van Financiën en waarom de signalen over corruptie door Gunvor jarenlang door de ABN AMRO top zijn genegeerd.

Het Amerikaanse Ministerie van Financiën heeft bij het opleggen van sancties tegen Gennadi Timtsjenko onder andere aangegeven dat president Poetin investeringen zou hebben in Gunvor en mogelijk toegang heeft tot fondsen van Gunvor. Op basis van eigen onderzoek heeft ABN AMRO deze vermeende relatie tussen president Poetin en Gunvor niet vastgesteld.

ABN AMRO is in maart 2014 niet specifiek benaderd door het Amerikaanse Ministerie van Financiën. Echter, ABN AMRO heeft uiteraard kennis genomen van de informatie die het Amerikaanse Ministerie van Financiën heeft gepubliceerd en heeft daar adequaat actie op ondernomen. Er is conform geldende procedures een Event Driven Review (EDR) uitgevoerd. Deze EDR behelsde o.a. het vragen van juridisch advies van drie advocatenkantoren in de Verenigde Staten die gespecialiseerd zijn in Office of Foreign Assets Controls (OFAC) wetgeving. Alle drie deze kantoren hebben bevestigd dat Gunvor niet aan sancties onderhevig is.

De veronderstelling dat signalen over corruptie bij Gunvor jarenlang door ABN AMRO zijn genegeerd is onjuist. ABN AMRO heeft een strikt beleid ten aanzien van de bestrijding van corruptie en belangenverstrengeling en voert op dat vlak een zero tolerance beleid. Elke vorm (accepteren, aanbieden, betalen, geven, verzoeken of het goedkeuren) van omkoping en corruptie is ten strengste verboden. ABN AMRO heeft een robuust klantacceptatie beleid en handhaaft dat strikt wanneer klanten daar niet aan voldoen.

Timtsjenko is geen aandeelhouder meer van olieleverancier Gunvor. Op 20 maart 2014 heeft Gunvor in een persbericht bekend gemaakt dat Timtsjenko al zijn aandelen heeft overgedragen aan Torbjorn Tornquist.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het klopt dat ABN AMRO onvoldoende zicht heeft op wie haar klanten zijn of de uiteindelijk belanghebbenden, of dit de sancties die zijn opgelegd aan Russische en Oekraïense personen voor ABN AMRO bemoeilijkt en op welke wijze is geborgd dat deze sancties daadwerkelijk worden nageleefd door ABN AMRO.

ABN AMRO geeft aan dat DNB op geen enkele wijze vastgesteld heeft dat ABN AMRO onvoldoende zicht heeft op wie haar klanten en/of uiteindelijke belanghebbenden zijn. Dit heeft de naleving van de sancties die

opgelegd zijn aan Russische en Oekraïense personen voor ABN AMRO niet bemoeilijkt.

ABN AMRO geeft aan dat haar beleid zowel naar de letter als de geest compliant met US/OFAC sancties, evenals overige sancties die zijn uitgevaardigd en van toepassing zijn. Het monitoren, interpreteren en naleven van de sancties heeft de voortdurende aandacht.

De leden van de fracties van de PvdA vragen of er naast het «dossier Gunvor» nog andere dossiers zijn waar dezelfde problemen kunnen spelen.

Het klantacceptatie proces zoals dat voor Gunvor wordt toegepast wordt door ABN AMRO voor alle klanten op eenzelfde wijze toegepast met inachtneming van de vereiste zorgvuldigheid.

De leden van de fracties van de VVD, de PVV en GroenLinks vragen of de berichtgeving in het FD van 31 maart 2015 dat DNB het inzicht in de nevenfuncties en privébelangen van de commissarissen onvoldoende vindt klopt, of dit dezelfde brief is als waarop het bericht van 28 maart is gebaseerd en of dit een reguliere brief vanuit DNB is die aan alle banken is/wordt gestuurd over verbeteringen die moeten worden doorgevoerd. Tevens wordt gevraagd of het bericht dat het op orde brengen van de regeling tegen handel met voorkennis en het door topbankiers opgeven van hun privébelangen is uitgesteld klopt en of de Minister hiervan op de hoogte was. Is de Minister bereid de brief waarnaar wordt verwezen ook naar de Kamer te sturen?

ABN AMRO stelt dat deze berichtgeving niet klopt. De bevindingen komen uit een onderzoek van DNB uit 2013. ABN AMRO heeft in het DNB-onderzoek een procedure overlegd die het inzicht in nevenfuncties en privébelangen van de RvC-leden versterkt. DNB was van mening dat er onduidelijkheid bestond of deze procedure inmiddels door de RvC was geaccordeerd, echter, dat heeft de RvC op 5 mei 2014 gedaan. Het FD citeert in haar bericht van 28 maart jongstleden inderdaad uit dezelfde brief van DNB.

Zoals gezegd heeft de RvC van ABN AMRO op 5 mei 2014 ingestemd met een aanscherping van de bestaande procedure ten aanzien van de registratie en monitoring van nevenfuncties. De herziene procedure voorziet onder meer in een verder uitgebreide meldingsplicht, een beperking van het aantal commissariaten en aangescherpte regels voor het voorkomen van mogelijke belangenverstrengeling. De uitkomsten worden vastgelegd in een centraal bijgehouden register. Iedere zes maanden vindt hierop een controle plaats. De nevenfuncties van leden van de Raad van Bestuur (RvB) en de RvC staan vermeld op de website van ABN AMRO en worden tevens opgenomen in de jaarverslagen.

Daarnaast geldt al jaren voor ieder lid van de RvC een zeer strikt beleid met betrekking tot privéeffectentransacties en de financiële dienstverlening aan commissarissen. Dit beleid is vastgelegd in het Reglement Raad van Commissarissen. Iedere commissaris is, evenals iedere bestuurder, tevens al jaren gebonden aan een uitgebreide regeling rond tegenstrijdige belangen en heeft onder meer de verplichting om elk (potentieel) tegenstrijdig belang direct te melden. Deze regeling geldt naast de regeling inzake privébeleggingstransacties en financiële dienstverlening. De nog uitstaande verbeteringen betreffen (het vervangen van een grotendeels handmatige vastlegging door) het gebruik van geautomatiseerde systemen ter ondersteuning van de procedures.

De brief waarnaar wordt verwezen in de vraagstelling is een reguliere toezichtbrief. In voorgaande jaren heeft DNB al themaonderzoeken gedaan naar corruptie. In 2015 zet DNB deze lijn voort en doet verdiepend onderzoek bij banken, verzekeraars en pensioenfondsen naar de bedrijfsvoering om de risico's te beheersen en corruptie te voorkomen.

Er is geen sprake van uitstel van de maatregelen. De al langer bestaande regelingen zijn in 2014 waar nodig aangescherpt. De uitstaande verbetering betreft, zoals hierboven genoemd, het automatiseren van de systemen ter ondersteuning van de procedures. Dit proces wordt in 2015 uitgerold.

Het ministerie is hierover niet door ABN AMRO geïnformeerd, het betreft toezichtsvertrouwelijke informatie. De vennootschap heeft naar aanleiding van de bevindingen van DNB actie genomen. Het is vervolgens aan DNB om de opvolging te beoordelen. Vanwege het toezichtsvertrouwelijke karakter van de brief van DNB heb ik deze niet in bezit en zal ik hem ook niet opvragen.

De leden van de fracties van SP, D66 en de PVV vragen de Minister voorts uit te leggen welke rol hij als aandeelhouder speelt bij de interne controle op privébelangen en nevenfuncties bij de ABN AMRO top. De leden van de fracties van SP en de ChristenUnie vragen of, en zo ja, vanaf wanneer de Minister op de hoogte was van de brief van DNB over de tekortkomingen bij de controle op privébelangen en nevenfuncties, of NLFI op de hoogte was en welke acties de Minister heeft genomen en gaat nemen. De fracties vragen tevens wie de Minister op de hoogte heeft gebracht en welke rol DNB, de RvC en de bestuursvoorzitter hadden in dit proces.

De interne controle op privébelangen en nevenfuncties is primair de verantwoordelijkheid van de onderneming zelf. DNB houdt hier toezicht op.
Het Ministerie van Financiën en Stichting administretiekantoor beheer financiele instellingen (NLFI) zijn hierover niet geïnformeerd. Dit is niet vreemd aangezien het toezichtvertrouwelijke informatie betreft. DNB deelt deze niet met aandeelhouders.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen wat het meest recente moment is waarop DNB contact heeft opgenomen met ABN AMRO over de controle op nevenfuncties en privébelangen.

Dat is toezichtsvertouwelijke informatie die ik niet bezit en niet kan verstrekken.

De leden van de fractie van de GroenLinks vragen of het deel van de nevenfuncties en privébelangen van bankmedewerkers dat wel is opgenomen in de administratie van ABN AMRO is gedeeld met de toezichthouder, NLFI of het Ministerie van Financiën. Tevens vragen deze leden of het klopt dat commissarissen bij ABN AMRO hun privébelangen pas kenbaar hoeven te maken zodra er sprake is van een «concrete transactie». Deelt de Minister de mening van de fractie dat een concrete transactie wel een beperkte invulling is van het hebben van een privébelang.

Een actueel overzicht van nevenfuncties van commissarissen dient beschikbaar te zijn voordat de aandeelhouder tot benoeming dan wel herbenoeming overgaat. Dit maakt sinds dit jaar onderdeel uit van het benoemingenbeleid van het Ministerie van Financiën bij staatsdeelnemingen, dat in de Nota Deelnemingenbeleid rijksoverheid 2013 is aangekondigd. De nevenfuncties van leden van de Raad van Bestuur en

de Raad van Commissarissen staan vermeld op de website van ABN AMRO en worden tevens opgenomen in de jaarverslagen. Nevenfuncties van bankmedewerkers en (overige) privébelangen worden uit privacy-overwegingen niet gedeeld met NLFI of het Ministerie van Financiën. De onderneming dient zelf te beoordelen of er sprake is van een belangenverstrengeling dan wel -conflict, en dient dienovereenkomstig te handelen.

Iedere commissaris is, evenals iedere bestuurder, gebonden aan een uitgebreide regeling rond tegenstrijdige belangen. Ze moeten dus niet pas hun privébelangen kenbaar maken bij een concrete transactie. Deze regeling is vastgelegd in het Reglement voor de Raad van Commissarissen en het Reglement voor de Raad van Bestuur. Iedere commissaris en iedere bestuurder heeft op basis daarvan onder meer de verplichting om elk (potentieel) tegenstrijdig belang in de zin van het Reglement direct te melden. Deze regeling geldt naast de regeling inzake privébeleggingstransacties en financiële dienstverlening.

De leden van de fracties van D66 en SP vragen welke risico's concreet kunnen ontstaan door ABN AMRO de controle op privébelangen en nevenfuncties niet op orde heeft. Tevens wordt gevraagd of een bank die zulke zaken niet op orde heeft geschikt is om naar de beurs te gaan. Wat zijn de gevolgen van de geconstateerde tekortkomingen in zowel interne als de externe controle voor de beursgang?

ABN AMRO geeft aan de controle op orde te hebben. Indien de controle op privébelangen en nevenfuncties niet op orde is, kunnen er economisch onvoordelige dan wel niet-marktconforme transacties waarbij ABN AMRO partij is, worden gedaan. Bovendien zouden zich gevallen kunnen voordoen van handel met voorkennis. Alvorens ABN AMRO kan worden geprivatiseerd dient er een verklaring van geen bezwaar (vvgb) van DNB te worden verkregen. Hierbij wordt ook naar de interne gereedheid van ABN AMRO gekeken. Bij een beursgang zal er ook in de prospectus aandacht moeten worden besteed aan de risico's binnen de bedrijfsvoering. Voor een beursgang is een vvgb nodig van de toezichthouder, waarbij de integrale beoordeling van de integriteitsrisico's een onderdeel is.

De leden van de fracties van de VVD, de PVV en D66 vragen welke verbeteringen ABN AMRO eerder al heeft doorgevoerd of eventueel gaat doorvoeren naar aanleiding van de opmerkingen van DNB over het inzicht in nevenfuncties en privébelangen. In het artikel in het FD van 31 maart wordt gemeld dat er naar aanleiding van de opmerkingen van DNB een nieuwe regeling is opgesteld, is deze al door de raad van commissarissen geaccordeerd? Klopt het dat de RvC in het voorjaar van 2014 heeft ingestemd met en aanscherping van de procedure ten aanzien van de registratie en monitoring van nevenfuncties? ABN AMRO noemt de kritiek achterhaald en opgelost, wat wordt hiermee bedoeld?

Zoals in bovenstaande beantwoording reeds is aangegeven, heeft de RvC in het voorjaar van 2014 (in casu 5 mei 2014) inderdaad ingestemd met een aanscherping van de bestaande procedure ten aanzien van de registratie en monitoring van nevenfuncties. Deze procedure wordt sindsdien toegepast.

De leden van de fracties van de PvdA en de ChristenUnie vragen waarop de kritiek van de DNB dat de maatregelen die door ABN AMRO zijn genomen om handel met voorkennis tegen te gaan zich richt. Wat heeft ABN AMRO sinds de eerste constatering van de tekortkomingen in 2013 gedaan om de interne controle te verbeteren. In reactie daarop stelt ABN AMRO dat deze problemen zijn geadresseerd en dat er geen integriteitpro-

blemen meer zijn met de RvB en RvC, klopt dit en wat is de inschatting van de Minister? Klopt het dat ABN AMRO naar verwachting pas in de loop van 2015 zal voldoen aan de eisen die DNB stelt om handel met voorkennis en belangenverstrengeling te voorkomen? Wat is de rol van de RvC bij het op orde brengen van de integriteitkwesties die DNB aan de orde heeft gesteld?

Volgens ABN AMRO is de in de vraagstelling opgenomen constatering dat DNB maatregelen die door ABN AMRO zijn getroffen om handel met voorkennis tegen te gaan als onvoldoende bestempelt, onjuist. Reeds hierboven is aangegeven met welke aanscherping de RvC heeft ingestemd (op 5 mei 2014), en welke voorwaarden er gelden voor privétransacties. De nog uitstaande verbeteringen betreffen het gebruik van geautomatiseerde systemen ter ondersteuning van de procedures.

De leden van de fracties van SP, het CDA en D66 vragen wanneer de Minister voor het eerst kennis heeft genomen van de kritiek van DNB op de mogelijke belangenverstrengeling bij ABN AMRO. Op welke wijze en wanneer heeft ABN AMRO de Minister op de hoogte gebracht van dit onderwerp en vond de Minister dit tijdig en volledig.

De brief van DNB maakt onderdeel uit van het reguliere toezicht. Het betreft bovendien toezichtsvertrouwelijke informatie. Zoals reeds is aangegeven, heeft ABN AMRO naar aanleiding van de bevindingen van DNB actie genomen. DNB, niet de aandeelhouder, zal een oordeel geven of daarmee aan de bevindingen wordt voldaan. Dit is in lijn met de reguliere governance regels. Het Ministerie van Financiën is hierover niet door ABN AMRO geïnformeerd, aangezien het toezichtsvertrouwelijke informatie betreft die de vennootschap in de regel niet verstrekt aan de aandeelhouder. De vennootschap heeft naar aanleiding van de bevindingen van DNB actie genomen. Het is vervolgens aan DNB om de opvolging te beoordelen.

De leden van de fracties van de ChristenUnie en SP vragen wat de Minister vindt van de kritiek van DNB en wat zegt dit volgens de Minister over de interne controle bij ABN AMRO? Vindt de Minister dat hij dit had moeten weten voor de beursgang en was NFLI hiervan wel op de hoogte?

Ik neem de kritiek van DNB zeer serieus, maar ik constateer dat ABN AMRO het merendeel van de openstaande zaken reeds heeft ingevuld en opgepakt. Zoals ik al hierboven heb aangegeven, waren het Ministerie van Financiën en NLFI niet van tevoren op de hoogte van de bevindingen van DNB. Dit is niet vreemd aangezien het toezichtvertrouwelijke informatie betreft. Deze wordt ook door DNB niet gedeeld met aandeelhouders. Ook de onder toezicht staande instelling mag deze informatie niet met derden (zoals de aandeelhouder) delen.

De leden van de fracties van de PvdA en het CDA vragen een reactie op de brief van de toezichthouders DNB over de integriteitsissues op welke onderdelen de problemen zijn verholpen en op welke ABN AMRO nog voortgang moet boeken. Kunnen er nog boetes of straffen worden opgelegd door de toezichthouders.

ABN AMRO geeft aan dat uit bovenstaande beantwoording blijkt dat het merendeel van de openstaande punten opgelost is of op korte termijn zal worden afgerond. De nog uitstaande verbeteringen betreffen in het bijzonder het gebruik van geautomatiseerde systemen ter ondersteuning van de procedures. Het is vervolgens aan de toezichthouder om hierover een oordeel te geven.

Onregelmatigheden Dubai

Ik heb de Tweede Kamer antwoorden gestuurd op eerdere vragen over de onregelmatigheden in Dubai met mijn brief van 19 maart jongstleden. Bij mijn brief heb ik als bijlage een brief meegestuurd die de heer Zalm, bestuursvoorzitter van ABN AMRO, mij eerder die dag heeft gestuurd over dit onderwerp. In onderstaande antwoorden op uw vervolgvragen herhaal ik enkele delen uit mijn eerdere antwoorden voor de volledigheid c.q. de context.

De leden van de fracties van de PVV, SP vragen wat precies de onregelmatigheden op het ABN AMRO-kantoor in Dubai waren? Wat uitgebreider in te gaan op wat mis is gegaan en helder aan te geven wat bedoeld wordt met de stelling dat medewerkers «onregelmatigheden» hebben gemeld? Wat precies de redenen waren dat 6 medewerkers zijn ontslagen? In hoeverre corruptie bewezen is? In hoeverre er is witgewassen door klanten? Bij hoeveel transacties ABN AMRO Dubai zich niet aan de regels heeft gehouden? Of ABN AMRO mogelijk nog een boete te wachten staat voor de misstanden op het kantoor in Dubai en hoe hoog deze boete dan kan uitvallen? En hoe ernstig de Minister de overtredingen vindt?

Wat betreft het niet voldoen aan de lokale regels, gaat het, voorzover thans bekend, in concreto om vijf gevallen van het bij de klantacceptatie niet of niet in voldoende mate naleven van de voorschriften voor klantidentificatie, vaststelling van herkomst van vermogen en ontvangen gelden en een niet binnen de licentie van ABN AMRO in Dubai vallende contante vreemde valuta transactie van relatief beperkte omvang. Een beperkt aantal klanten bleek voorts niet te voldoen aan de interne regels die gelden voor de uitvoering van transacties. Het gaat hierbij om transacties waarbij in strijd met de interne regels onder meer de rekening van private banking klanten voor zakelijk betalingsverkeer werd gebruikt, zonder dat daarvoor door de betrokken medewerkers dan wel de klant een passende verklaring kon worden gegeven. Het betrof hier vooral inkomende betalingen. Vanwege de toepasselijke regels met betrekking tot (persoons-) vertrouwelijkheid kan ABN AMRO geen informatie over individuen geven. ABN AMRO heeft vervolgens op eigen initiatief direct DNB en de Dubai Financial Services Authority (DFSA) op de hoogte gebracht. ABN AMRO geeft aan dat uit het onderzoek niet is gebleken dat er sprake is van fraude, terrorismefinanciering, overtreding van sanctiewetgeving en witwasactiviteiten door medewerkers van ABN AMRO. Binnen ABN AMRO is geen bewijs gevonden dat witwaspraktijken zich ook daadwerkelijk hebben gemanifesteerd. De verdere beoordeling is aan het bevoegd gezag in Dubai. Het is op dit moment niet bekend of er een sanctie wordt opgelegd.

De informatie die ik van ABN AMRO heb gekregen overziend, stel ik vast dat er sprake is geweest van een overtreding van interne regels binnen de vestiging van ABN AMRO in Dubai. Dat is een ernstige zaak. Ook stel ik vast dat er door ABN AMRO stevig en adequaat is ingegrepen. Naar mijn oordeel is deze kwestie geen aanwijzing voor een breder probleem van intern toezicht. ABN AMRO treft bovendien maatregelen te versterking van het interne toezicht en past de escalatieprocedures naar het hoofdkantoor aan.

De leden van de fractie van de PVV merken op dat een aantal onregelmatigheden door medewerkers eerder lokaal al was gemeld en dat tevens verbeteringen werden geadviseerd in processen die daarmee verband hielden en vragen wanneer deze onregelmatigheden precies zijn gemeld? ABN AMRO geeft aan dat na ontvangst van de melding over het bijkantoor in Dubai via de klokkenluidersregeling de Raad van Bestuur

medio 2014 is geïnformeerd, wanneer heeft de Raad van Bestuur de Raad van Commissarissen geïnformeerd over deze melding?

De betrokken toezichthouders, DFSA en DNB, zijn door ABN AMRO in augustus 2014 geïnformeerd en gedurende het onderzoek actief geïnformeerd gehouden. Ook informeert ABN AMRO hen periodiek over de voortgang van de verbetermaatregelen.

Medio 2014 is er bij ABN AMRO een anonieme melding over deze onregelmatigheden gedaan bij de veiligheidsafdeling van ABN AMRO, het zogenaamde Security Intelligence Management (hierna: «SIM»). De melding is gedaan binnen de daarvoor geldende klokkenluidersregeling.

Na ontvangst van de melding via de klokkenluidersregeling heeft SIM de RvB (medio 2014) geïnformeerd. De RvB heeft zoals gebruikelijk de RvC geïnformeerd over de melding en het naar aanleiding daarvan gestarte onderzoek. Onder meer tijdens de vergadering in november 2014 is een uitvoerige toelichting gegeven. Verbeteringen zijn geadviseerd en gerealiseerd door lokale ABN AMRO-medewerkers en door medewerkers en leidinggevenden op het hoofdkantoor van ABN AMRO. Ook worden de escalatieprocedures naar het hoofdkantoor aangescherpt.

De leden van de fracties van SP, het CDA, de PVV en de ChristenUnie vragen wanneer de Minister precies op de hoogte is gesteld van de problemen bij de ABN AMRO-vestiging in Dubai? Of de Minister kan bevestigen dat hij en NLFI pas een dag vóór het uitkomen van het artikel in het FD op de hoogte waren gesteld van deze onregelmatigheden? Hoe het kan dat deze informatie op zo'n belangrijk moment – aan de vooravond van de beursgang – niet door de ABN AMRO-top is gemeld? Of ABN AMRO in haar rol als staatsbank de Minister niet eerder had moeten informeren, over mogelijke onregelmatigheden bij het filiaal in Dubai? Of de Minister van mening is dat de aandeelhouder eerder op de hoogte had moeten worden gebracht? Wat het oordeel van de Minister is over de redenen die ABN AMRO aanvoert voor het niet eerder melden van deze misstanden? En of de Minister dit een rechtvaardige reden vindt om het dossier precies op dat moment wel aan de aandeelhouder voor te leggen?

ABN AMRO geeft aan op eigen initiatief direct DNB en DFSA op de hoogte te hebben gebracht en steeds goed op de hoogte te hebben gehouden. Het betreft toezichtsvertrouwelijke informatie. Er is veel correspondentie tussen toezichthouders en financiële instellingen in het algemeen. ABN AMRO is daarop geen uitzondering. Vaak gaat het om bedrijfsvertrouwelijke zaken. In deze specifieke situatie heeft ABN AMRO geoordeeld dat er, mede gelet op reguliere verdeling van taken en verantwoordelijkheden en hangende de herbeoordeling van klantdossiers, geen directe aanleiding was om het dossier aan de aandeelhouder te rapporteren. In de verantwoordelijkheidsverdeling is melding aan de toezichthouder wel vereist, aan de aandeelhouder niet.

Hoewel de gebeurtenissen in Dubai ernstig zijn, is er door ABN AMRO adequaat gereageerd. ABN AMRO heeft mij voorafgaand aan het uitkomen van het artikel in het financieele Dagblad van de publicatie en vervolgens, aangezien de informatie daarmee in het publieke domein was gekomen, geïnformeerd over de casus.

De leden van de fractie van de PVV vragen welke maatregelen ABN AMRO heeft genomen nadat de eerste malversaties in Dubai bekend werden, welke verbeteringen er zijn geadviseerd en door wie?

Het zijn op zichzelf staande incidenten, maar ABN AMRO heeft naar aanleiding van de gebeurtenissen in 2013 uitgebreide maatregelen getroffen waarover DNB volgens ABN AMRO positief rapporteert.

De leden van de fracties van SP en GroenLinks vragen hoe het kan dat DNB nog geen enkele schending van voorschriften heeft vastgesteld? Of DNB er dan wel bovenop zat? Hoe DNB heeft toegezien op de interne controle van ABN AMRO? Wanneer DNB zal vaststellen of de Nederlandse integriteitwetgeving (Wwft) is omzeild door het bijkantoor van ABN AMRO in Dubai? Of DNB reeds heeft vastgesteld of de voorschriften van de Nederlandse Sanctiewet (1977) door het bijkantoor van ABN AMRO in Dubai zijn nageleefd? Zo nee, wanneer komt hier opheldering over? Zo ja, wat is de conclusie en welke actie wordt hierop ondernomen?

DNB houdt doorlopend prudentieel toezicht op naleving van Nederlandse financiële wet- en regelgeving bij een groot aantal financiële instellingen. DNB heeft desgevraagd laten weten geen uitspraken te kunnen doen over onderzoek bij individuele instellingen en dat interne controle een regulier onderwerp voor onderzoek is in het toezicht. Het heeft derhalve voortdurende toezichtsaandacht van DNB.

De leden van de fracties van de PvdA, de PVV en D66 vragen wat er precies in het door de DFSA aangekondigde onderzoek behandeld zal worden en wat daar over bekend is? Of er nog (onafhankelijk) vervolgonderzoek plaats zal vinden, of acht de Minister dit voldoende? Wanneer meer duidelijkheid kan worden gegeven over het delen van de uitkomsten van het onderzoek van de toezichthouder in Dubai? En of er een indicatie is dat andere toezichthouders een onderzoek zullen instellen naar ABN AMRO?

ABN AMRO laat momenteel op haar eigen initiatief een herbeoordeling van de volledige klantportefeuille van het private banking kantoor Dubai uitvoeren. Daarnaast doet de afdeling Security and Intelligence Management van ABN AMRO eveneens nader onderzoek naar de nieuwe klokkenluidersmelding. Ook doen DNB en DFSA onderzoek. Op dit moment is niet duidelijk wanneer de toezichthouder in Dubai zijn werkzaamheden heeft afgerond. Het is niet waarschijnlijk dat er te zijner tijd uitkomsten kunnen worden gedeeld, omdat het toezichtvertrouwelijke informatie betreft.

Op dit moment heeft ABN AMRO geen indicatie van onderzoeken door toezichthouders anders dan de onderzoeken die DNB en DFSA ieder afzonderlijk zijn gestart.

De leden van de fracties van SP en GroenLinks vragen of het Openbaar Ministerie is ingelicht over de kwestie? En of het OM en de FIU na bekendmaking van de onregelmatigheden bij het ABN AMRO kantoor in Dubai bij de zaak betrokken zijn? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft mij meegedeeld dat de zaak bij het Functioneel Parket niet bekend is, anders dan door berichten uit de media. Het Functioneel Parket kent zodoende geen in Nederland gedane aangifte en is ook niet anderszins om betrokkenheid verzocht. Het ligt voor de hand dat de autoriteiten in het land waar eventuele strafbare feiten zijn gepleegd een strafrechtelijk onderzoek starten als zij daartoe aanleiding zien.

Met betrekking tot de vraag van de leden van GroenLinks of de Nederlandse Financial Intelligence Unit (FIU) hierbij betrokken is, merk ik op dat een bijkantoor in een derde land, van een Nederlandse bank, in beginsel ongebruikelijke transacties meldt bij de FIU van dat derde land. Van ABN AMRO hebben we begrepen dat ongebruikelijke transacties zijn gemeld bij de lokale autoriteiten in Dubai. FIU-Nederland hoefde hier dan ook niet bij betrokken te zijn.

De leden van de fractie van SP vragen waarop het oordeel van de Minister, dat het interne toezicht op orde zou zijn, is gebaseerd? En of de Minister het met hen eens is dat de interne controle op meer dient te berusten dan alleen het oppakken van de signalen van eventuele klokkenluiders?

Bij ABN AMRO is permanent en continue aandacht voor interne controle. ABN AMRO heeft adequate maatregelen genomen naar aanleiding van de gebeurtenissen, waaronder het aanscherpen van het interne toezicht en het aanscherpen van escalatieprocedures naar het hoofdkantoor. ABN AMRO geeft aan dat naar hun beste inschatting de onregelmatigheden op kantoor Dubai een geïsoleerd incident zijn.

De leden van de fracties van de PVV en de ChristenUnie vragen of het klopt dat dit niet de eerste keer was dat het kantoor in Dubai in opspraak was en ABN AMRO in december 2005 een boete heeft gekregen van Amerikaanse toezichthouders van USD 80 miljoen vanwege malversaties bij het ABN AMRO-kantoor in Dubai? Wat precies de reden was waardoor deze boete is opgelegd? Hoe het kan dat ABN AMRO in Dubai in 2005 een hoge boete heeft gekregen van USD 80 miljoen, dat er vervolgens uitgebreide maatregelen zijn genomen, maar dat nu opnieuw praktijken konden plaatsvinden waarbij de eigen interne regels zijn overtreden? Of klopt het dat in maart 2013 ook twee medewerkers van de ABN AMRO in Dubai zijn ontslagen vanwege corruptie en wat de reden daarvoor was?

In 2005 heeft ABN AMRO van de Amerikaanse autoriteiten en DNB een boete gekregen van USD 80 miljoen. ABN AMRO geeft aan dat dit een boete betrof voor een onvoldoende beheersraamwerk in het kader van niet naleving van Office of Foreign Assets Controls sancties (OFAC, een onderdeel van U.S. Treasury Department). Het incident deed zich voor op het kantoor in Dubai. Er zijn destijds door ABN AMRO uitgebreide maatregelen getroffen. Tegenwoordig voert ABN AMRO de activiteiten waarvoor toen een boete is opgelegd niet meer uit. In de huidige casus is niet gebleken van overtreding van OFAC-sancties volgens ABN AMRO. Zoals aangegeven zijn er binnen ABN AMRO geen indicaties aangetroffen van fraude.

In 2012 speelde een andere casus waarbij een medewerker uit Rotterdam en een medewerker uit Dubai betrokken waren. Twee *Energy, Commodities & Transportation* (ECT) medewerkers werden ervan verdacht steekpenningen te hebben gevraagd aan een klant. Hiervoor zijn de twee medewerkers op staande voet ontslagen. De medewerkers hebben hun ontslag aangevochten en de beschuldigingen ontkend. De rechter heeft de arbeidsovereenkomst ontbonden en een ontslagvergoeding toegekend. Het gaat hier dus om afzonderlijke op zichzelf staande incidenten bij verschillende bedrijfsonderdelen volgens ABN AMRO.

De leden van de fractie van de PVV vragen hoe het mogelijk is dat er in 2014 16 meldingen zijn gedaan van mogelijke witwaspraktijken aan de lokale toezichthouder, maar dat ABN AMRO uiteindelijk geen bewijs heeft gevonden dat deze praktijken zich daadwerkelijk hebben gemanifesteerd.

En om welke melding het precies ging bij de melding op 7 maart 2015 inzake kantoor Dubai?

ABN AMRO heeft de plicht zorgvuldig klantenonderzoek te doen. Indien een ongebruikelijke transactie wordt waargenomen, heeft ABN AMRO de plicht dit te melden via een «melding ongebruikelijke transactie». Voor zover daar sprake van was, heeft ABN AMRO conform haar wettelijke plicht melding gedaan aan de lokale toezichthouder stelt ABN AMRO. ABN AMRO geeft aan dat binnen ABN AMRO geen bewijs is gevonden dat witwaspraktijken zich ook daadwerkelijk hebben gemanifesteerd.

De melding op 7 maart 2015 toont volgens ABN AMRO gelijkenis met de signalen die ABN AMRO medio 2014 heeft ontvangen. De melding wordt meegenomen in het lopende onderzoek.

De leden van de fractie van de het CDA vragen welke andere zaken er spelen bij de ABN AMRO, die van belang zijn om publiekelijk bekend te zijn bij een eventueel besluit tot beursgang, bijvoorbeeld omdat ze verplicht in een prospectus vermeld dienen te worden?

Van een prospectus is nog geen sprake, zolang ik geen besluit heb genomen over de verkoop van ABN AMRO. Overigens zal een prospectus alle potentiële materiële risico's moeten bevatten die investeerders kunnen gebruiken voor hun afweging.

Governance en bevoegdheden

De leden van de fractie van de PVV vragen welke wettelijke en/of statutaire bevoegdheden de Minister en NLFI als aandeelhouder hebben ten aanzien van de benoeming en beloning van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen? Welke wettelijke en/of statutaire bevoegdheden de Raad van Commissarissen heeft ten aanzien van de benoeming en beloning van de Raad van Bestuur? Of de Minister de wettelijke en/of statutaire bevoegdheden toereikend acht of dat hij daardoor wordt belemmerd? Of het mogelijk is statutair en/of wettelijk meer bevoegdheden te krijgen op dit aspect? En of de Minister van mening is dat het Burgerlijk Wetboek (boek 2) veranderd zou moeten worden op dit aspect, zodat de Minister en/of Raad van Commissarissen meer bevoegdheden zouden hebben?

De aandelen van onder meer ABN AMRO worden beheerd door de stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen (verder: «NLFI»). NLFI is dus de aandeelhouder. NLFI is opgericht naar aanleiding van de motie-Weekers c.s. om het aandeelhouderschap in ABN AMRO en ASR op een zakelijke, niet-politieke wijze in te vullen en de belangen op transparante wijze te scheiden.[3] De staat houdt certificaten van de aandelen en is daarmee volledig economisch eigenaar van ABN AMRO. Door deze deelnemingen en financiële instrumenten in beheer te geven bij een stichting administratiekantoor staat de Minister van Financiën op afstand van de dagelijke gang van zaken bij deze deelnemingen.

Voor principiële en zwaarwegende beslissingen moet NLFI de voorafgaande goedkeuring van de Minister van Financiën vragen. Als zwaarwegende of principiële beslissingen worden ingevolge de wet stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen (verder: de «Wet NLFI») in elk geval aangemerkt (artikel 4, derde lid Wet NLFI):

---

[3] Kamerstuk 31 965, nr. 7.

a. beslissingen over beloningen bij een van de vennootschappen, voor zover die samenhangen met de taakuitoefening van de stichting administratiekantoor;
b. beslissingen die wezenlijke gevolgen hebben voor de zeggenschap, het risico en het kapitaalbeslag van de Staat;
c. beslissingen waarbij wordt afgeweken van een door Onze Minister aan de stichting administratiekantoor bekend gemaakte strategie tot de verkoop van aandelen, dan wel beslissingen die uitvoering van zo'n strategie bemoeilijken.

Het vaststellen van het beloningsbeleid bij de financiële deelnemingen – op voorstel van de raad van commissarissen – geschiedt door de aandeelhouder NLFI dus pas na mijn instemming.

Het vaststellen van individuele beloningen van bestuurders is de bevoegheid van de RvC van ABN AMRO, binnen de kaders van het door mij (via NLFI als aandeelhouder) goedgekeurde beloningsbeleid. Zo zijn er in principe voldoende checks and balances om tot een verantwoorde totstandkoming van de arbeidsvoorwaarden te komen, zonder dat de aandeelhouder zich gaat opstellen als werkgever van de bestuurders. Dit vereist verder een goede informatie-uitwisseling tussen de raad van commissarissen en de aandeelhouder over de uitvoering van het beloningsbeleid en een transparante verslaglegging van concrete beloningsbeslissingen.

De RvC draagt leden van de RvB voor benoeming voor en heeft de mogelijkheid deze leden te schorsen. De algemene vergadering van aandeelhouders kan de leden ontslaan, net zoals deze besluit over de benoeming van de bestuurders op voordracht van de RvC. De bevoegdheidsverdeling tussen aandeelhouder en RvC acht ik correct en vergt naar mijn oordeel geen wijziging noch in de wet noch in de statuten.

De leden van de fractie van de PVV vragen of de Minister vindt dat de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur in voldoende mate in control zijn? Zo ja, of de Minister dit kan toelichten in het licht van de strubbelingen over de afgelopen maand maart? Zo nee, of de Minister kan aangeven wat hij specifiek zou willen veranderen op het gebied van het vennootschapsrecht om wel de door de Minister vereiste mate van control te krijgen?

Ja, ik ben van mening dat de RvC en RvB in voldoende mate in control zijn. Er zijn ook geen signalen vanuit DNB en de controlerend accountant dat de Raad van Commissarissen de Raad van Bestuur onvoldoende in control zouden zijn.

Beloningen

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen of voorafgaand aan het afzien van de verhoging van de beloning door de Raad van Bestuur nog gesprekken plaatsgevonden tussen de Minister, de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen van ABN AMRO. En zo ja, wat de uitkomst was van die gesprekken. De leden van de PVV-fractie vragen tevens om welke redenen precies het bestuur van ABN AMRO afstand heeft gedaan van de salarisverhoging. In dat kader vragen de leden van de fracties van de PvdA en de ChristenUnie of de leden van de Raad van Bestuur nu definitief hebben afgezien van de salarisverhoging van EUR 100.000. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen verder of het vrijwillig afzien van de verhoging van de beloning later alsnog geëffectueerd kan worden. Voorts vragen de leden van de fractie van de PvdA of een

salarisverhoging in de komende jaren uitgesloten is en of dat de situatie is zolang de overheid nog aandelen bezit.

Op zondag 29 maart jongsleden heb ik vernomen dat de zes betrokken leden van de Raad van Bestuur afzien van de verhoging van de vaste beloning van € 100.000. Ik heb begrepen dat de betrokken leden van de Raad van Bestuur hebben definitief afgezien van de verhoging van € 100.000. Wanneer het aandeelhouderschap van de Staat volledig is afgebouwd, geldt de Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen (Wbfo).

Het besluit om er van af te zien was een zelfstandig besluit van de Raad van Bestuur. Voor de overweging van de leden van de Raad van Bestuur om afstand te doen van de verhoging, verwijs ik graag naar hun eigen persbericht daarover.

De leden van fractie van GroenLinks vragen om een tijdlijn waarin exact wordt aangegeven wanneer en hoe er sinds 2012 gecommuniceerd is tussen de Raad van Commissarissen van ABN AMRO, NLFI en het Ministerie van Financiën over het beloningsbeleid.

De belangrijkste schriftelijke communicatie tussen de Raad van Commissarissen, NLFI en het Ministerie van Financiën over het beloningsbeleid van de Raad van Bestuur in de periode 2012 tot nu betrof:
- 26 januari 2012: brief NLFI aan RvC ABN AMRO in reactie op conceptvoorstel ABN AMRO van 23 december 2011 voor de aanpassing van het beloningsbeleid.
- 3 februari 2012: Reactiebrief ABN AMRO aan NLFI op brief van 26 januari met daarin het definitief voorstel de beloning van de RvB-leden (exclusief de voorzitter) met € 100.000 te verhogen.
- 5 februari 2012: Brief NLFI aan de Minister van Financiën met positief advies inzake het door ABN AMRO voorgestelde aanpassing van het beloningsbeleid.
- 28 maart 2012: brief Minister aan NLFI met goedkeuring onder voorbehoud
- 15 mei 2012: RvC-besluit tot aanpassen beloningsbeleid ABN AMRO
- 6 juni 2012: Aandeelhoudersbesluit aanpassing beloningsbeleid ABN AMRO

Na 2012 is er geen communicatie geweest over het beloningsbeleid na de vaststelling in juni 2012. In 2014 heb ik wel samen met NLFI en ABN AMRO gesprekken gevoerd over het uitkeren van de verhoging in 2014. Hierover zijn ook brieven gewisseld. Ik verwijs u naar de tijdlijn die ik als bijlage bij mijn Kamerbrief van 31 maart 2015 heb gevoegd (Kamerstuk 31 789, nr. 52).

De leden van de fractie van SP vragen of NLFI in maart 2014 bezwaar heeft gemaakt tegen de salarisverhoging bij het bestuur van ABN AMRO. In dat kader vragen de leden van de fractie van het CDA wanneer de Raad van Commissarissen besloten heeft dat de verhoging uitgekeerd mocht worden, wanneer de Minister hiermee heeft ingestemd en wanneer de verhoging is ingegaan en uitbetaald. De leden van de fractie van de PVV willen weten of het klopt dat de Minister vorig jaar in maart al heeft ingestemd met het verhogen van het salaris van het bestuur van ABN AMRO met 100.000 euro. En zo ja, waarom de Minister dit niet destijds met de Kamer heeft gedeeld en hoe geloofwaardig het dan is om te stellen dat de verhogingen slecht te begrijpen zijn en een verkeerd signaal afgeven. Voorts vragen de leden van de fractie van de PVV waarom de Minister (als aandeelhouder) iets belooft te verdedigen dat weliswaar juridisch en bestuurlijk correct is, doch schadelijk is voor ABN AMRO en slecht voor het vertrouwen in de financiële sector en waardoor afbreuk

wordt gedaan aan de waarde en het imago van ABN AMRO en het vertrouwen. Verder vragen de genoemde leden waarom de Minister de salarisverhoging niet als onverdedigbaar heeft getypeerd aangezien je als aandeelhouder toch niet wilt dat ABN AMRO beschadigd wordt en/of waarde verliest, en als Minister toch niet wilt dat het vertrouwen in de financiële sector wordt geschaad? De leden van de fractie van GroenLinks vragen of de Minister in het gesprek van 7 maart 2014 of op enig ander moment glashelder heeft gecommuniceerd richting de Raad van Commissarissen van ABN AMRO dat hij de loonsverhoging voor de Raad van Bestuur van ABN AMRO publiekelijk zou veroordelen en of aan ABN AMRO is meegegeven dat een verhoging van de salarissen van de Raad van Bestuur een spoedige beursgang van ABN AMRO zou kunnen belemmeren, desnoods door een blokkade vanuit het Ministerie van Financiën. Verder merken de leden van de fractie van de PVV op dat in de brief van 31 maart 2015 de Minister aangeeft dat hij er geen misverstand over heeft laten bestaan dat hij de salarisverhoging afkeurt en zelfs heeft gewaarschuwd voor de schade voor ABN AMRO. De genoemde leden vragen in dat kader waarom de Minister niet heeft aangegeven dat dit voor hem als aandeelhouder onaanvaardbaar is en dat hij de wet desnoods gaat wijzigen om deze verhoging te blokkeren. Tot slot vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie of de Minister ander juridische mogelijkheden heeft onderzocht om de verhoging van de beloning tegen te houden.

De RvC van ABN AMRO heeft op 15 mei 2012 het besluit genomen tot toekenning van de verhoging van het vaste salaris met € 100.000. Over 2012 en 2013 hebben de betrokken leden van de Raad van Bestuur hier vrijwillig van afgezien. In 2014 is per 1 juni 2014 met terugwerkende kracht tot 1 januari 2014 de toeslag aan de betrokken leden uitbetaald.

NLFI heeft als aandeelhouder in maart 2014 geen bezwaar gemaakt tegen het uitkeren van de salarisverhoging van ABN AMRO aangezien de salarisverhoging al in 2012 door de RvC was toegekend op basis van de mogelijkheid die de Wet Bonusverbod bood. Deze salarisverhoging was destijds goedgekeurd door aandeelhouder NLFI, na instemming van de toenmalige Minister.

Ik heb tijdens het gesprek op 7 maart 2014 over de salarisverhoging, met NLFI, de RvB en RvC, vastgesteld dat deze in 2012 volgens de regels en conform wet- en regelgeving is toegekend, en destijds was goedgekeurd door de aandeelhouder. Ik constateerde ook dat er geen juridische mogelijkheden waren om de verhoging van de beloning tegen te houden. Derhalve heb ik gesteld dat ik het genomen besluit tot de salarisverhoging juridisch en bestuurlijk zou verdedigen. Dat heb ik ook gedaan. Het feit dat het besluit tot de salarisverhoging juridisch en bestuurlijk correct is verlopen, neemt niet weg dat ik een opvatting heb over de vraag of de verhoging verstandig is. Ik vond van niet, omdat de salarisverhoging mijns inziens zou stuiten op onbegrip bij medewerkers, klanten en andere delen van de samenleving en daarom niet goed was voor de reputatie van ABN AMRO. Deze opvatting heb ik in 2014 meerdere malen geuit en deze was ook bekend bij ABN AMRO. Over de toepassing van de overgangsregeling ingevolge de Wet bonusverbod staatsgesteunde ondernemingen is gerapporteerd in de jaarverslagen van ABN AMRO over 2012, 2013 en 2014. Aangezien er reeds een goedkeurend aandeelhoudersbesluit was genomen in 2012 was er geen sprake van een besluit in maart 2014 dat ik naar buiten had kunnen brengen. Ik ben hier tijdens het Wbfo debat van 2 oktober 2014 in de Tweede Kamer op ingegaan. Ik heb de Kamer toen laten weten dat de betrokken RvB-leden in 2012 en 2013 eenmalig afzagen van de salarisverhoging. Dat deze vanaf 2014 dus wel wordt uitgekeerd, had ik daar expliciet aan toe moeten voegen.

Zoals ik in de beantwoording in het kader van het schriftelijk overleg over de salarsisverhoging op 31 maart heb vermeld,[4] heb ik er in de diverse gesprekken die ik in 2014 met de RvB en RvC hierover heb gevoerd geen misverstand over laten bestaan wat ik vind van een dergelijke salarisverhoging en heb ik gewaarschuwd voor de schade voor ABN AMRO. Een eventuele belemmering van de beursgang is niet aan de orde geweest tijdens de gesprekken.

De leden van de fractie van de PVV merken op dat de Minister in zijn antwoordbrief van 19 maart 2014 schreef dat hij tevreden was dat de beloningskwestie was opgelost. Deze leden willen weten waarom de Minister daarmee impliceert tevreden te zijn met de salarisverhogingen, terwijl hij nu aangeeft dat de verhogingen niet uit te leggen zijn en een verkeerd signaal afgeven. Daarnaast vragen de leden van de PVV-fractie waarom de Minister de verhoging van de variabele beloningen wel heeft betwist en de verhoging van de vaste salarissen niet. Daarnaast willen de genoemde leden weten waarom de Raad van Bestuur af heeft gezien van de variabele beloningen over het jaar 2010.

Zoals ik ook schreef in mijn brief van 19 april 2014 was ik tevreden met het feit dat de bestuurders afzagen van de uitgestelde variabele beloning over 2010. Over de verhoging van het vaste salaris heb ik gezegd dat ik die onverstandig vond en dat deze tot maatschappelijke onrust zou leiden. De RvB en RvC hebben echter te kennen gegeven dat, na 2 jaar uitstel, deze verhoging in 2014 in zou moeten gaan. Ik heb daarop toegezegd dat ik deze in de gegeven situatie juridisch en bestuurlijk zou verdedigen, omdat het besluit tot de salarisverhoging door de RvC conform wet- en regelgeving was genomen, in 2012 was goedgekeurd door de aandeelhouder en om die redenen niet was terug te draaien. Over de toekenning van de langetermijnbonus over 2010 waren geen besluiten terug te vinden, noch was erover gerapporteerd in het jaarverslag over 2010. De constatering dat deze juridisch en bestuurlijk correct had plaatsgevonden was naar mijn oordeel hierop niet van toepassing. Ik kan niet beoordelen welke overwegingen bij de leden van de Raad van Bestuur hebben geleid tot het afzien van de uitgestelde variabele beloning.

De leden van de fractie van de PvdA vragen naar het oordeel van de Minister over de andere recente salarisverhogingen bij financiële instellingen en of de Minister de mening van de genoemde leden deel dat deze riante salarisverhogingen niet passen bij de door de bancaire sector onderschreven ambitie om dienstbaar te zijn aan de samenleving en niet aan zichzelf. In dat kader vragen de leden van de fractie van de PvdA of de cultuur in de sector volgens de Minister al voldoende gericht op het algemeen in plaats van het eigen belang en of de indruk bestaat dat de sector handelt naar letter en geest van de recent ingegane Wet beloningen financiële instellingen.

Op 7 februari jongstleden is de Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen (Wbfo) in werking getreden. Onderdeel van deze wet is het bonusplafond van 20 procent voor financiële ondernemingen in Nederland. In de toelichting op deze wet is ingegaan op mogelijke omzettingen van variabele beloningen naar vaste beloningen als gevolg van de beperking van het bonusplafond.[5] Dat een zekere compensatie voor verlies van (potentiële) variabele beloningen zou plaatsvinden door verhoging van de vaste beloning, was de verwachting. Het kabinet heeft daarbij opgemerkt dat het er vanuit ging dat deze compensatie een gepaste omvang zal hebben, waarbij door de onderneming acht wordt

---

[4] Kamerstuk 31 789, nr. 52
[5] Kamerstuk 33 964, nr. 3, p. 37.

geslagen op niet alleen de uitdagingen waar de sector voor staat, maar ook op de reeds hoge vaste beloningen binnen de financiële sector in vergelijking tot andere sectoren en de maatschappelijk context rond het beloningsbeleid in de financiële sector. Ook is in de toelichting bij de wet al ingegaan op het feit dat de lonen in de Nederlandse financiële sector reeds relatief hoog liggen ten opzichte van andere landen. Het kabinet heeft de Nederlandse banken daar al meegegeven dat zij moeten waken voor aantasting van hun concurrentiepositie door een te hoog kostenniveau. Daarbij is aangegeven dat het aan de financiële ondernemingen is om de hoogte en reikwijdte van eventuele compenserende verhoging van de vaste beloning vast te stellen en daarover transparantie te betrachten naar de samenleving.[6]

Zeker voor de top van ondernemingen die geconfronteerd wordt met forse uitdagingen zou het daarom gepast zijn om het goede voorbeeld te geven richting personeel, klanten en samenleving. De recente salarisverhogingen vind ik derhalve een teleurstellend signaal. Ook al passen deze salarisverhogingen binnen de juridische kaders.

De leden van de fractie van de PVV willen weten of het klopt dat ABN AMRO op 11 augustus 2014 een brief heeft gestuurd aan NLFI, zoals aangegeven staat in het NRC-artikel van 31 maart 2015 («ABN: Minister zou ons verdedigen»). En zo ja, of de Minister bereid is deze brief naar de Kamer te doen toekomen.

Ja, dat klopt. Met de beantwoording van de Kamervragen in het kader van het schriftelijk overleg over de salarsiverhoging op 31 maart jongstleden heb ik tevens deze brief vertrouwelijk aan de Kamer ter inzage te gelegd. Dit is inmiddels gebeurd.

De heer Van Vliet vraagt of de Minister vindt dat de maatschappelijke verontwaardiging over de beloningen van het bestuur van ABN AMRO meer wordt veroorzaakt door de absolute hoogte van de beloningen of door een beloningsontwikkeling die de CAO-loonstijging ver overtreft? In het kader daarvan vraagt de heer Van Vliet wat de redenen zijn om de arbeidsvoorwaarden van topbestuurders niet onder hetzelfde CAO-regime te brengen als gewone werknemers, al dan niet met de introductie van hogere salarisschalen? De leden van de fractie van SP vragen of de Minister bereid is zich in te zetten voor verlaging van de exorbitante salarissen bij de top van de staatsgesteunde ondernemingen, zeker in het licht van de grote verschillen met de salarissen van gewone werknemers bij dezelfde ondernemingen?

Een van de kritiekpunten op het besluit de loonsverhoging uit 2012 alsnog in te laten gaan, hangt inderdaad samen met de versoberde CAO voor gewone werknemers. Juridisch gezien had de salarisverhoging van de bestuurders geen relatie met de CAO of andersoortige indexering, maar kwam voort uit de Wet bonusverbod. Deze wet heeft alleen betrekking op alle dagelijkse beleidsbepalers, en dus niet op het voltallige personeel. Voor niet met de Wbfo samenhangende salarisverhogingen geldt dat deze voor de bestuurders van ABN AMRO gelijk zijn aan de Algemene Bank-CAO. Bij alle staatsgesteunde instellingen is na verwerving een nieuw beloningsbeleid vastgesteld. In alle gevallen betrof dit een matiging zowel ten opzichte van de bestaande situatie als ten opzichte van de relevante peergroups. De beloningsniveaus zijn hiermee verlaagd, maar adequaat in relatie tot de benodigde ervaring en expertise die voor die functies zijn vereist.

---

[6] Kamerstuk 33 964, nr. 6, p. 6.

De heer Van Vliet vraag of de ontwikkeling van de totale personeelslasten bij ABN AMRO een Kritische Prestatie Indicator (KPI) die op enigerlei wijze invloed heeft op de hoogte van de beloningen van topbestuurders. Voorts vraagt de heer Van Vliet hoeveel ABN AMRO op papier zou kunnen besparen, als de beloningen van alle werknemers gemiddeld gelijk zouden worden gesteld aan de beloningen bij de rijksoverheid en hoeveel waarde daarmee gecreëerd zou kunnen worden. Verder vraagt de heer Van Vliet in hoeverre de Minister de mening deelt dat het bestuur van ABN AMRO het draagvlak om te besparen op de hoge personeelslasten ondermijnt door het toekennen van hogere beloningen aan een klein aantal topbestuurders. En zo ja, of de huidige bestuurders van ABN AMRO dan verantwoordelijk zijn te houden voor de niet gecreëerde waarde.

Het uitrekenen wat de besparingen zouden zijn indien de beloningen van alle medewerkers gemiddeld gelijk zouden worden gesteld aan de beloningen bij de rijksoverheid en hoeveel waarde daarmee gecreëerd zou worden is weinig zinvol, aangezien ABN AMRO in een andere sector opereert dan de rijksoverheid en andere expertise en ervaring is vereist. Ook kunnen arbeidsvoorwaarden niet zomaar eenzijdig worden gewijzigd.

Het bestuur van ABN AMRO heeft zich in de afgelopen jaren ingezet om de personeelslasten te verlagen. Daarom vind ik het een verstandig besluit dat de top van ABN AMRO van de verhoging heeft afgezien.

Verhouding met de onderneming

De leden van de fracties van GroenLinks en de ChristenUnie vragen naar de reden voor het aftreden van de vice-voorzitter van de Raad van Commissarissen. In dat kader vragen de leden van fracties van Groen-Links of het opstappen deze commissaris verband houdt met de gelekte brief die ABN AMRO stuurde aan NLFI waarin staat dat de Minister van Financiën het besluit van de loonsverhoging zou verdedigen. Voorts vragen de genoemde leden op welke wijze de Minister betrokken is geweest bij het besluit om af te treden en of de Minister hier zelf op heeft aangedrongen. Verder vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie wanneer de Minister op de hoogte was van het aftreden. Tot slot vragen de leden van de fractie van de PVV wat het oordeel van de Minister is over het vertrek en de redenen die Peter Wakkie aanvoert om op te stappen.

In de persverklaring van ABN AMRO staat dat de heer Wakkie zich als voorzitter van de remuneratie-, selectie- en benoemingencommissie binnen de Raad van Commissarissen van ABN AMRO verantwoordelijk voelde voor het beloningsbesluit en de daarover ontstane ophef. Het besluit om op te stappen is genomen door de heer Wakkie zelf. Ik ben hier niet bij betrokken geweest en heb er niet op aangedrongen. Het is niet aan mij om een oordeel te vellen over de beslissing van de heer Wakkie om terug te treden.

De leden van de fracties van de PvdA en de ChristenUnie vragen of de beslissing van de vice-voorzitter van de Raad van Commissarissen om de salarisverhoging in de media te verdedigen afgestemd is en met instemming van de overige leden van de Raad van Commissarissen? In dat kader van de leden van de fractie van de ChristenUnie naar de reactie van de Minister op het interview met de voormalig vice-voorzitter van de Raad van Commissarissen (NRC, 31 maart 2015).

De voormalige vice-voorzitter van de Raad van Commissarissen heeft het uitgebreide interview op eigen initiatief aan het NRC gegeven volgens ABN AMRO. De Raad van Commissarissen respecteert het door de Raad van Bestuur op 29 maart jongsleden genomen besluit om af te zien van de

toeslag en betreurt de ontstane ophef. Ik heb derhalve als Minister in dit geval geen oordeel over wat de voormalige vice-voorzitter van de Raad van Commissarissen op persoonlijke titel zegt.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen op welke financiële uittreedregeling de oud-commissaris Peter Wakkie kan rekenen, of de ex-commissaris een gouden handdruk, pensioen, salaris, aandelen, een ontslagvergoeding of een andere financiële vergoeding meekrijgt? En zo ja, om welke bedragen gaat het?

De heer Wakkie heeft geen recht op welke financiële vergoeding dan ook gekoppeld aan zijn vertrek.

De leden van de fractie van SP vragen of de Minister nog vertrouwen in de huidige Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen van ABN AMRO. In dat kader daarvan vragen de leden van de fractie van de PVV of de Minister heeft overwogen om de Raad van Commissarissen te vervangen. Tevens vragen de leden van de fractie van de PVV of de Minister het met hen eens is dat gelet op de problemen en spanningen het beter zou zijn om de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur te vervangen door nieuwe mensen met een onbelast verleden en dat dit het imago en de beursgang ten goede zal komen. De leden van de fracties van SP, het CDA, de PVV, D66, de ChristenUnie, GroenLinks en de SGP vragen of het vertrek van Peter Wakkie uit de Raad van Commissarissen volgens de Minister voldoende is om «de rust en het vertrouwen» te herstellen?

Ik heb vertrouwen in de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. Het vertrek van de heer Wakkie staat hier los van. In mijn reactie op het besluit van de betrokken leden van de Raad van Bestuur om af te zien van de hun toegekende verhoging van het vaste salaris heb ik gezegd dat hierdoor de goede resultaten van ABN AMRO, die dankzij de inzet van de medewerkers en bestuurders van ABN AMRO zijn bereikt, nu weer de aandacht en waardering kunnen krijgen die zij verdienen. Ik heb niet overwogen de leden van beide raden te vervangen.

De leden van de fractie van het CDA en D66 verzoeken de Minister van Financiën aan te geven hoe op dit moment de verhouding is tussen hem en de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur van de ABN AMRO. Dit kan door aan te geven hoe de aandeelhoudersvergadering, die op 2 april plaatsvindt, verlopen is en of de jaarrekening is goedgekeurd en er decharge is verleend aan de Raad van Bestuur.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft ingestemd met alle voorgelegde voorstellen en besluiten. In de AvA van 2 april jongstleden is derhalve ook decharge verleend aan de leden van de RvB en de RvC over het boekjaar 2014. NLFI heeft kritisch doorgevraagd op alle onderwerpen die recent in het nieuws zijn geweest. Ook is gesproken over de informatievoorziening aan de aandeelhouder c.q. de Minister. Met waardering heeft NLFI kennis genomen van de goede financiële resultaten over 2014. Ik verwijs u verder naar het persbericht van ABN AMRO dat op 2 april jongstleden na de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is verschenen met een toelichting op de genomen besluiten.

Verkoop ABN AMRO

De leden van de fracties van SP en het CDA vragen of de Minister kan bevestigen dat het Ministerie van Financiën en ABN AMRO het lange tijd niet eens werden over de beschermingsconstructie waarmee ABN AMRO beschermd zou worden en dat hij er bij de ABN AMRO-top op heeft

aangedrongen genoegen te nemen met een zwakke beschermingscon-structie? Of de Minister de mogelijke bezwaren tegen, en risico's van, een beursgenoteerABN AMRO kan noemen? En of de Minister van mening is dat hij door ABN AMRO voldoende en tijdig op de hoogte gebracht is van alle informatie, die het kabinet nodig gehad zou hebben om een week geleden het besluit te nemen om over te gaan tot een beursgang?

Er moet rust en vertrouwen zijn rond ABN AMRO voordat er een besluit kan worden genomen over de verkoop. Dat geldt ook voor het voeren van de discussie over de precieze vorm en inrichting van de verkoop en de onderbouwing van een dergelijk besluit. Ik kom hier dan ook op een later moment op terug bij de Tweede Kamer.

De leden van de fracties van SP, D66 en de ChristenUnie vragen of de Minister kan aangegeven welke kwesties en overwegingen rondom ABN AMRO hebben geleid tot zijn besluit tot uitstel van zijn besluit? Wat er in dit verband wordt bedoeld met kwesties? Of de Minister in een eerder stadium overwogen heeft om de beursgang uit te stellen? Wanneer hij het definitieve besluit heeft genomen om het proces niet te starten? Wanneer de ABN AMRO-top hiervan op de hoogte is gesteld en of daarbij is meegedeeld dat dit was veroorzaakt door onder andere de discussie over salarissen? En of de Minister kan ingaan op de gevolgen van de geconsta-teerde tekortkomingen in zowel interne als de externe controle voor de beursgang

De vragen die zijn opgeroepen door de onregelmatigheden in Dubai en de maatschappelijke discussie over de verhoging van de vaste salarissen waren de directe aanleiding tot het besluit. Later kwamen daar de vragen over het anti-corruptiebeleid en het integriteitsbeleid van ABN AMRO nog bij. Zolang die vragen niet zijn beantwoord en de rust en het vertrouwen niet zijn teruggekeerd, ligt er geen goede basis voor een terugkeer naar de markt. Dat besluit heb ik vorige week donderdag 26 maart genomen. ABN AMRO is daarna geïnformeerd, waarbij dezelfde redenen als hiervoor zijn gegeven.

De leden van de fracties van SP, het CDA, de PVV, D66, christenUnie, GroenLinks en de SGP vragen of zal worden gewacht met de beursgang tot na de uitkomst van de lopende onderzoeken, zoals het onderzoek van Dubai Financial Services Authority (DFSA)? Wanneer de Minister een besluit zal nemen over de geplande beursgang? Wat de Minister op lange termijn voor ogen heeft voor ABN AMRO en of de Minister nog steeds van mening is dat ABN AMRO op termijn naar de beurs dient te worden gebracht? Of er volgens de Minister onoverkomelijke bezwaren zijn tegen een bank die in overheidshanden is en zo ja, wat deze bezwaren zijn? Aan te geven of er volgens de Minister onaanvaardbare risico's zijn verbonden aan een staatsbank, en zo ja, wat deze risico's precies inhouden? Of de Minister de mogelijke bezwaren tegen, en risico's van, een beursgeno-teerABN AMRO kan noemen? Welke opties voor de toekomst van ABN AMRO nu mogelijk zijn, nu het besluit over een beursgang, in ieder geval tijdelijk is opgeschort, wanneer over deze opties besloten wordt en wat het afwegingskader is? Wanneer de Minister voornemens is ABN AMRO naar de beurs te brengen? Tot wanneer denkt de Minister dat uitstel van het proces tot beursgang nodig is? Wanneer er sprake is van voldoende vertrouwen en rust om hier toe over te gaan? Of de Minister net als de leden van GroenLinks van mening is dat een spoedige beursgang van ABN AMRO te vroeg komt om de recent ontstane vertrouwensbreuk te herstellen en dat de beursgang een aantal jaar op zich zou moeten laten wachten? Welk tijdpad de Minister voor ogen heeft met de beursgang?

De beslissing tot start van het proces van beursgang is uitgesteld. Het eerdere principebesluit tot verkoop van ABN AMRO middels een beursgang is al in 2013 door het kabinet genomen en door een ruime Kamermeerderheid gesteund. Ik kan geen termijn noemen waarop ik mijn voorstel hervat om ABN AMRO te doen terugkeren naar de markt. Eerst moeten de nu lopende discussies worden afgerond. De publieke belangen die zijn gemoeid met een stabiele financiële sector kunnen het beste worden geborgd met het instrument van wet- en regelgeving. Dan zijn de «spelregels» voor alle financiële instellingen gelijk. Blijvend staatsaandeelhouderschap biedt in de ogen van het kabinet ook geen garantie voor een meer solide, transparante, en integere bankensector. In dit opzicht wil ik wijzen op het feit dat tijdens de crisis de zwakke plekken in bijvoorbeeld de Duitse en Spaanse bankensector met name te vinden waren bij banken die in overheidshanden waren. Een divers bankenlandschap, in combinatie met sterkere bankbalansen en een effectief toezicht- en resolutieregime biedt volgens het kabinet de meeste waarborgen voor een robuuste bancaire sector die dienstbaar is aan de reële economie. In dit kader werkt het kabinet aan de afronding van een ambitieuze hervormingsagenda.

Om bovengenoemde redenen is de consistente lijn van mij en mijn voorgangers dat indien aan de exitvoorwaarden is voldaan, wordt gestart met de verkoop van de financiële instellingen, waaronder ABN AMRO. Die voorwaarden zijn dat: de financiële sector stabiel moet zijn, er voldoende interesse moet vanuit de markt zijn en ABN AMRO er klaar voor moet zijn. Daarbij heeft de staat de verantwoordelijkheid om voorzichtig en verstandig om te gaan met publieke middelen. Met de verkoop wordt getracht zo veel als mogelijk van het geïnvesteerde kapitaal terug te verdienen. Het besluit over zo'n belangrijke stap vergt dat er rust en vertrouwen rond ABN AMRO heerst.

De leden van de fracties van SP, de PVV en de SGP vragen wat momenteel de geschatte waarde is van ABN AMRO? Welk effect de lange reeks incidenten hebben voor de opbrengst bij een beursgang op korte termijn? Wat deze onenigheid (ruzie) de belastingbetaler straks gaat kosten als blijkt dat door deze imago-schade ABN AMRO veel minder opbrengt dan eerder voorzien bij een beursgang? Of de negatieve publiciteit rondom ABN AMRO invloed heeft op de verkoopprijs van ABN AMRO, en zo ja, in hoeverre dit wordt meegenomen in het bepalen van het tijdstip van het naar de beurs brengen van ABN AMRO?

Alle uitspraken over het (huidige) beursklimaat en effecten van uitstel van de start van de verkoop zijn speculatief. Herstel van rust en vertrouwen zal ervoor zorgen dat er voldoende belangstelling is en blijft in de aandelen van ABN AMRO.

Overige vragen

De leden van de fractie van de VVD vinden het zorgelijk dat in de afgelopen dagen meermalen vertrouwelijke informatie is gelekt over ABN AMRO en vragen of hier nog onderzoek naar gedaan wordt en naar waar deze informatie vandaan komt c.q. door wie de informatie is gelekt. Indien geen onderzoek wordt verricht vragen de genoemde leden waarom dit niet gebeurd. Tevens vragen de leden of er ook wordt opgetreden tegen de personen die de informatie hebben gelekt. In het kader daarvan vragen de leden van fractie van GroenLinks of er zicht is op wie verantwoordelijk is voor het lekken van brieven van de toezichthouder aan ABN AMRO (over de nevenfuncties, over de bestrijding van corruptie) in de media. Tot slot vragen de leden van de GroenLinks of de Minister de mening van de genoemde leden deelt dat het belemmerend werkt voor een succesvolle

verkoop van ABN AMRO als rond de daadwerkelijke beursgang dit soort vertrouwelijke informatie naar buiten komt en wat de Minister gaat doen om het lek te vinden.

Het is niet bekend wie heeft gelekt. Er wordt onderzoek naar gedaan door ABN AMRO.

De leden van de fractie van SP vragen of er nog meer kwesties spelen dan wij de afgelopen weken via de media hebben kunnen vernemen.

Ik weet niet wat wordt bedoeld met «kwesties». Ik heb de Kamer geïnformeerd over alle zaken die mij bekend zijn. In een groot concern als ABN AMRO worden, ook met goed intern en extern toezicht, fouten gemaakt. Dat zal zich ook in de verdere aanloop naar de beursgang voordoen. Bestuur en medewerkers leveren een grote inspanning om de bank in alle opzichten klaar te maken voor verkoop en hebben daarbij goede resultaten bereikt tot op heden.